

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาในบทนี้ได้รวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การประเมินมูลค่าทางการเงินต่อคุณภาพการศึกษาจากค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียน กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และสรุปเป็นความรู้เพื่อนำมาสนับสนุนการวิจัย โดยแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 มหาวิทยาลัยทักษิณ
- 1.2 คุณภาพการศึกษา
- 1.3 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
- 1.4 กลยุทธ์การปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี
- 1.5 ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558
- 1.6 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษา
- 1.7 ค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียน

2. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 แนวคิดประเมินค่าแฝง
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง
- 2.3 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อกับการเกิดพฤติกรรม

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยทักษิณ (Thaksin University) มีที่ตั้ง

วิทยาเขตสงขลา มีพื้นที่ปฏิบัติงาน 2 แห่ง

- พื้นที่ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ประมาณ 142 ไร่

- พื้นที่ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เนื้อที่ประมาณ 24 ไร่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของ

สถาบันทักษิณคดีศึกษา

ที่อยู่ติดต่อ 140 ถ.กาญจนาภิเษก ม.4 ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000

โทรศัพท์ 0-7431-7600

วิทยาเขตพัทลุง มีพื้นที่ปฏิบัติงาน 2 แห่ง

- พื้นที่ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เนื้อที่ประมาณ 3,429 ไร่
- พื้นที่ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เนื้อที่ประมาณ 1,450 ไร่ ซึ่งเป็น

ที่ตั้งของวิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน

ที่อยู่ติดต่อ 222 หมู่ 2 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง 93110

โทรศัพท์ 0-7460-9600

ประวัติความเป็นมา

เมื่อ พ.ศ. 2492 กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้ง”โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ถนนประสานมิตร” ขึ้นที่ถนนประสานมิตร อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร โรงเรียนฝึกหัดครูแห่งนี้ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 5 ปี ก็ได้รับยกฐานะเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อ พ.ศ. 2497 และได้เริ่มเปิดสอนหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะของครู อาจารย์รวมไปถึงเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา

ต่อมาวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้ขยายงานออกไปสู่ส่วนภูมิภาคเพื่อกระจายโอกาสในการเข้าศึกษาต่อของนักเรียนส่วนภูมิภาคและเพื่อเป็นการสกัดไม่ให้เกิดการเลือนไหลของนักเรียนเข้าสู่ส่วนกลางมากนักจึงได้ขยายวิทยาเขตเพิ่มขึ้น 8 วิทยาเขต

1 ตุลาคม 2511 “วิทยาลัยวิชาการศึกษา สงขลา” เริ่มต้นก่อตั้งที่ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ในปี พ.ศ. 2512 เริ่มเปิดสอนเฉพาะหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต 2 ปี โดยคัดเลือกนักศึกษาที่เรียนดีมาจากวิทยาลัยครูทั่วประเทศเข้าเรียนชั้นปีที่ 3 ในวิชาเอกเคมี และวิชาเอกภาษาอังกฤษ ปี 2513 เพิ่มวิชาเอกภาษาไทย พร้อมยกระดับครูประจำการสอบคัดเลือกเข้าเป็นนิสิตภาคสมทบวิชาเอกภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และฟิสิกส์ ในปี 2516 เปลี่ยนวิธีรับนิสิตจากการคัดเลือกเป็นสอบคัดเลือกและเพิ่มวิชาเอกสังคมศึกษา

29 มิถุนายน 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษาได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้รับพระราชทานนามว่า “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ”ซึ่งมีความหมายว่า “มหาวิทยาลัยที่เจริญเป็นศรีสง่าแก่มหานคร” มีตรามหาวิทยาลัยซึ่งใช้ตั้งแต่เป็นวิชาการศึกษา เป็นกราฟของสมการ $y = e^x$ ซึ่งหมายถึงการเพิ่มหรือการงอกงาม ตรงกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยว่า”การศึกษาคือการเจริญงอกงาม”และใช้พุทธภาษิตว่า สิกขา วิรุพฺหิ สมปตฺตา และเพิ่มคลื่น ๘ คลื่น ล้อมรอบตราแทนวิทยาเขต ๘ วิทยาเขต สีประจำมหาวิทยาลัยคือ สีเทา-แดง สีเทาเป็นสีของสมอง หมายถึงความคิด สีแดงเป็นสีของเลือดหมายถึง ความกล้าหาญ เทา-แดงจึงแปลว่า คิดอย่างกล้าหาญ หรือกล้าที่จะคิด

ในระยะแรกมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา ได้เริ่มเปิดสอนหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต 4 ปี สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ ต่อมาปีการศึกษา 2519 ได้ขยายงานโดยเริ่มเปิดหลักสูตร

ศิลปศาสตรบัณฑิตวิชาเอกภาษาและวรรณคดีไทย สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ และปีการศึกษา 2520
เปิดวิชาเอกภาษาและวรรณคดีอังกฤษ

ปีการศึกษา 2523 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลาได้เริ่มจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา หลังจากนั้น 2 ปีได้ขยายหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตเอกการบริหารการศึกษาและภาษาไทย ในปีต่อๆมามหาวิทยาลัยได้ขยายหลักสูตรต่างๆทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้นอีกหลายสาขา นับเป็นความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ด้วยมหาวิทยาลัยตระหนักในหน้าที่และภาระงานด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

พ.ศ.2533 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา วางแผนขยายงานไปยังพื้นที่ในจังหวัดพัทลุงเนื่องจากพื้นที่เดิมตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลามีเพียง 142 ไร่ ไม่เพียงพอรองรับการจัดตั้งคณะใหม่และการเจริญเติบโตในอนาคต

ต่อมาในการประชุมสภามหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2534 มหาวิทยาลัยได้รับการกำหนดชื่อใหม่เป็น “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้” เนื่องจากเขตปฏิบัติการมีพื้นที่ทั้งในจังหวัดสงขลาและจังหวัดพัทลุง และโดยคำนึงถึงภารกิจของมหาวิทยาลัยอันเกี่ยวเนื่องกับภาคใต้เป็นส่วนรวม ไม่เฉพาะแต่จังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง

มหาวิทยาลัยได้ขยายงานอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานและการบริหารงานมีความคล่องตัวมากขึ้น จึงได้มีการทำแผนเพื่อยกฐานะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ เป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ ชื่อว่า “มหาวิทยาลัยทักษิณ” พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยทักษิณได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 31 ตุลาคม 2539 มีผลบังคับใช้ในวันศุกร์ที่ 1 พฤศจิกายน 2539

มหาวิทยาลัยทักษิณมีตราประจำมหาวิทยาลัยเป็นรูปหนังสือ 3 เล่ม แทนความหมาย ปัญญา จริยธรรม และการพัฒนา อยู่ภายใต้มงกุฎ ซึ่งแทนปีกาณูจนาภิเษก เนื่องจากมหาวิทยาลัยทักษิณได้รับการสถาปนาในปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชครองราชครบ 50 ปี ล้อมด้วยคำว่า มหาวิทยาลัยทักษิณ THAKSIN UNIVERSITY ซึ่งหมายถึง มหาวิทยาลัยแห่งภาคใต้ ปรัชญามหาวิทยาลัย คือ “ปัญญา จริยธรรม นำการพัฒนา” มีสีเทา-ฟ้า เป็นสีประจำมหาวิทยาลัย โดยสีเทาเป็นสีของสมอง หมายถึง ความคิด สีฟ้าเป็นสีของทะเลและท้องฟ้า หมายถึง ความกว้างไกล สีเทาฟ้าจึงหมายถึง คิดอย่างกว้างไกล หรือคิดอย่างมีวิสัยทัศน์ ดอกไม้ประจำมหาวิทยาลัย คือ ดอกปาริชาติ

ปีการศึกษา 2537 เป็นปีแรกที่มหาวิทยาลัยได้เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ที่วิทยาเขตพัทลุง ปัจจุบัน วิทยาเขตพัทลุงเปิดสอน 3 คณะ คือ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา และคณะวิทยาศาสตร์

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551 มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้เปลี่ยนสถานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น

ก. สภาพแวดล้อมขององค์กร

ก. (1) หลักสูตรที่เปิดสอน

ในปีการศึกษา 2555 มหาวิทยาลัยทักษิณ มีหลักสูตรที่ดำเนินการจัดการศึกษารวม จำนวน 90 หลักสูตร คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 55 หลักสูตร ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต จำนวน 1 หลักสูตร ระดับปริญญาโท จำนวน 28 หลักสูตร และระดับปริญญาเอก จำนวน 6 หลักสูตร หลักสูตรดังกล่าวได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (TQF) แล้วเสร็จในปีการศึกษา 2555 และได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยทักษิณ จำนวน 64 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 71.11 ของหลักสูตรทั้งหมด และหลักสูตรได้มาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 จำนวน 72 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 80 ของหลักสูตรทั้งหมด ดังตาราง 2.1

ตาราง 2.1 หลักสูตรที่เปิดสอน ประจำปีการศึกษา 2555

ระดับการศึกษา/คณะ	จำนวนหลักสูตร	
	มาตรฐานหลักสูตร	
	พ.ศ.2548	TQF
ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต		
คณะศึกษาศาสตร์	-	1
รวม	-	1
ระดับปริญญาตรี		
คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน	1	3
คณะนิติศาสตร์	-	1
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	1	10
คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา	-	4
คณะวิทยาศาสตร์	-	12
คณะศิลปกรรมศาสตร์	-	4
คณะศึกษาศาสตร์	3	11
คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ	-	3

ระดับการศึกษา/คณะ	จำนวนหลักสูตร	
	มาตรฐานหลักสูตร	
	พ.ศ.2548	TQF
วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา	2	-
รวม	7	48
ระดับปริญญาโท		
คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน	-	1
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	-	3
คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา	-	1
คณะวิทยาศาสตร์	-	6
คณะศึกษาศาสตร์	2	9
คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ	-	1
บัณฑิตวิทยาลัย	1	2
วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา	2	-
รวม	5	23
ระดับปริญญาเอก		
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	-	1
คณะวิทยาศาสตร์	-	1
คณะศึกษาศาสตร์	2	-
บัณฑิตวิทยาลัย	0	1
วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา	1	-
รวม	3	3
รวมทั้งหมด	15	75
ร้อยละ	16.67	83.33

บริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และบริการทางการศึกษาอื่น ๆ

มหาวิทยาลัยทักษิณมีบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และบริการทางการศึกษาอื่น ๆ เช่น

คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มีบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และบริการทางการศึกษาอื่น ๆ ได้แก่ หน่วยศึกษาและวิจัยโคนม ฟาร์มสัตว์ปีก ฟาร์มสุกร ฟาร์มโคนม และ แปลงสาธิตทางด้านพืชศาสตร์

คณะนิติศาสตร์

- ศูนย์ให้คำปรึกษากฎหมาย บริหารจัดการ โดยคณะกรรมการศูนย์ให้คำปรึกษา
กฎหมาย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการวิชาการสู่สังคม ทั้งแบบให้เปล่าและหารายได้ ให้คำปรึกษา
ด้านกฎหมาย สนับสนุนการเรียนการสอนเชิงคลินิก และงานอื่นๆ ตามที่คณะและมหาวิทยาลัย
มอบหมาย

- โครงการจัดตั้งมูลนิธิตวิวิจัยและพัฒนาคณะนิติศาสตร์ บริหารจัดการโดยคณะผู้บริหาร
ของคณะ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการศึกษาอบรม พัฒนาความรู้ จัดฝึกอบรมสัมมนาให้แก่
บุคลากรด้านกฎหมาย อีกทั้งมีการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอกอันนำไปสู่ความร่วมมือ
ทางด้านวิชาการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มี ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้บริการ
สารสนเทศสำหรับนิสิตและอาจารย์

คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา

คลินิกการแพทย์แผนไทย บริการรักษาด้านการแพทย์แผนไทยแก่นิสิต บุคลากร และ
บุคคลทั่วไป

คณะศึกษาศาสตร์

- หน่วยพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยทำหน้าที่จัดฝึกอบรม
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีและเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น ซึ่งจัดอบรมทั้งหมด 4
หลักสูตร ได้แก่ ครูชำนาญการพิเศษ ครูเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการชำนาญการ
พิเศษ และผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

- หน่วยประเมินผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น โดยคณะได้ทำความ
ร่วมมือกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในการเป็นหน่วยประเมินผลงานข้าราชการ/
พนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาท้องถิ่นเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ โดยได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี
พ.ศ.2551 จนกระทั่งปัจจุบัน

วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน

ให้บริการวิชาการแก่สังคม เป็นแหล่งการเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิชาการ การ
จัดการเรียนการสอนหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชุมชน และส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน
ท้องถิ่นภาคใต้

สถาบันทักษิณคดีศึกษา

ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม วิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ส่งเสริม
วิชาการและวิชาชีพชั้นสูงและจัดการเรียนการสอนด้านทักษิณคดีศึกษา

สถาบันปฏิบัติการชุมชนเพื่อการศึกษาแบบบูรณาการ

ทำหน้าที่ในบริบทของการเป็นสะพานเชื่อมระหว่างมหาวิทยาลัยสู่ชุมชน ทำงานในลักษณะของการประสาน และอำนวยความสะดวกให้กับส่วนงานวิชาการในการให้นิสิตลงพื้นที่ไปเรียนรู้วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และสถานการณ์จริงในชุมชน ค้นหาประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อพัฒนาโครงการ หรืองานวิจัย และการให้บริการวิชาการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา

ทำหน้าที่ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการวิจัยทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยให้มีความพร้อม เพื่อนำไปสู่การผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพ การแสวงหาแหล่งทุนและทรัพยากรด้านการวิจัย การสร้างบรรยากาศ การวิจัย เพื่อจูงใจให้มีการผลิตผลงานวิจัยเพิ่มขึ้น และส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิจัย ทั้งในรูปแบบการบริการวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยี

สำนักคอมพิวเตอร์

มีหน้าที่หลักในการให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์แก่นิสิตในการฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน เพื่อให้ นิสิตสามารถเรียนรู้และก้าวทันเทคโนโลยี

สำนักหอสมุด

มหาวิทยาลัยทักษิณ มีบริการหลักในการสนับสนุนพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย ทั้ง 4 ด้าน คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้บริการ (User Education) ให้มีทักษะสารสนเทศและทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Directed Learning) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning)

ลักษณะที่สำคัญขององค์กร

ตาราง 2.2 ลักษณะที่สำคัญขององค์กร

ปรัชญา	ปัญญา จริยธรรม นำการพัฒนา
ปณิธาน	ผลิตบัณฑิตที่มีความรับผิดชอบ รอบรู้ สู้งาน และมีประสบการณ์เชิงปฏิบัติ
วิสัยทัศน์	มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศ ที่มีความเป็นเลิศในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม ที่มีองค์รวมแห่งความรู้ปัญญาและจริยธรรม สามารถบูรณาการและต่อยอด ภูมิปัญญา เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดี
พันธกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลิตบัณฑิตที่มีความรับผิดชอบ รอบรู้ สู้งาน มีประสบการณ์เชิงทักษะ เกิดค่าศิลปะและวัฒนธรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการจากองค์ความรู้เชิงวิชาการ และสภาพจริง ในชุมชน โดยคำนึงถึงหลักการกระจายโอกาสทุกภาคส่วน 2. ดำเนินงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เน้นการต่อยอดภูมิปัญญาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมทั้งรองรับการเป็นมหาวิทยาลัยที่เข้มแข็งด้านการวิจัยในรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการข้ามศาสตร์ 3. ถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืนผ่านระบบและกลไกการบริการวิชาการ 4. ส่งเสริมและสนับสนุนศิลปะ วัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชนภาคใต้ โดยคำนึงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์รวมทั้งการอนุรักษ์ สืบสาน ทำนุบำรุงและการเพิ่มคุณค่าด้วยการพัฒนา 5. พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล ความสุขและคุณภาพชีวิตของบุคลากรและนิสิต
ยุทธศาสตร์ การพัฒนา	<p>ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างอัตลักษณ์การบ่มเพาะบัณฑิตผ่านการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่มีบริบทและภูมิสังคมประกอบ นำไปสู่ความรู้ที่ใช้ประโยชน์ได้จริง</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นสถาบันอุดมศึกษากลุ่มผลิตบัณฑิต ที่มีมาตรฐานชั้นนำในระดับประเทศ มุ่งสร้างความเป็นเลิศในการผลิตบัณฑิต</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างความเข้มแข็งในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะ</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และงานสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการวิจัย เพื่อรองรับการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ในรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ (Academic Clusters) ข้ามศาสตร์ สนองตอบความต้องการของชุมชน สังคม ประเทศชาติ</p>

	<p>ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการบริการวิชาการเชิงบูรณาการ โดยเน้นกลไกการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเข้มแข็งของชุมชนสู่ความยั่งยืน</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 6 ส่งเสริมการบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการเรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชนภาคใต้ที่เน้นคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษา การสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อการอนุรักษ์ สืบสานทำนุบำรุงรักษา รวมทั้งการเพิ่มคุณค่าด้วยการพัฒนา</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 7 พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล การพึ่งพาตนเองได้ และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตและสุขภาวะของสมาชิกในองค์กร</p>
<p>อัตลักษณ์</p>	<p>ผู้เรียน (บัณฑิต) มีความรับผิดชอบ รอบรู้ สู้งาน และมีประสบการณ์เชิงปฏิบัติ โดยความหมายของอัตลักษณ์ที่กำหนด มีดังนี้</p> <p>ความรับผิดชอบ หมายถึง เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อหน่วยงาน และต่อสังคม และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า</p> <p>รอบรู้ หมายถึง เป็นผู้มีความรอบรู้ทั้งในศาสตร์ที่เป็นวิชาชีพและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคม และมีความสามารถในการคิด พุด และทำ โดยการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ</p> <p>สู้งาน หมายถึง เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่รู้สู้งาน สามารถครองตนอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีความสุข</p> <p>มีประสบการณ์เชิงปฏิบัติ หมายถึง เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เชิงปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม</p>
<p>เอกลักษณ์</p>	<p>เป็นสถาบันผลิตครูของสังคม</p> <p>มหาวิทยาลัยทักษิณเป็นสถาบันผลิตครูของสังคมหรือผู้นำของสังคมที่สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีภาวะผู้นำทางวิชาการและเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ซึ่งพัฒนามาจากวิทยาลัยศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มมหาวิทยาลัยทักษิณ</p>
<p>มาตรการส่งเสริม</p>	<p>มหาวิทยาลัยกำหนดมาตรการส่งเสริม ๒ ประเด็น ซึ่งเป็นประเด็นภายนอก ทั้ง 2 ประเด็น คือ</p> <p>1. การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือวิชาชีพอื่น</p> <p>ความหมาย : การที่สถาบันมีการบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือการพัฒนาวิชาชีพอื่น ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพื่อรักษา</p>

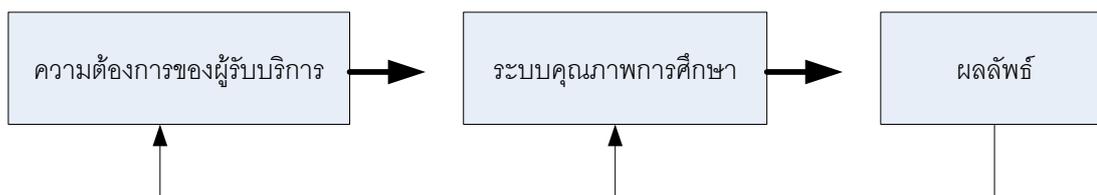
	<p>ส่งเสริม และพัฒนาอาชีพของคนให้มีมาตรฐาน โดยให้ผู้ปฏิบัติการ ผู้รับบริการ ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้เห็นความสำคัญของการอาชีพนั้นๆ อีกทั้งให้อาชีพนั้นๆ สามารถคงอยู่ได้ด้วยควมมีคุณค่า ใ้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับนับถือ ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพนอกจากต้องมีความรู้และทักษะในวิชาชีพแล้วยังต้องมีความรับผิดชอบสูง เพราะเกี่ยวข้องกับผู้รับบริการและสาธารณชน เพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อผู้รับบริการและสาธารณชน โดยผู้ประกอบการวิชาชีพต้องประกอบวิชาชีพด้วยความรู้ความสามารถและมีจรรยาบรรณของวิชาชีพนั้น โดย</p> <p style="text-align: center;">ครู หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ การวิจัยในสถานศึกษาทุกระดับทั้งของรัฐและเอกชน</p> <p style="text-align: center;">บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง บุคลากรที่มีส่วนร่วมดำเนินการ ผู้สนับสนุนด้านการศึกษา บริหาร และนิเทศการศึกษา</p> <p style="text-align: center;">วิชาชีพ หมายถึง วิชาที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยวิชาความรู้ความชำนาญ เช่น อาชีพครู อาชีพด้านกฎหมาย อาชีพทางด้านสาธารณสุข อาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น</p> <p>2. การส่งเสริม สืบสานโครงการพระราชดำริ</p> <p>ความหมาย : มหาวิทยาลัยมีการบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อมุ่งศึกษา วิจัย ส่งเสริม และสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือการจัดทำโครงการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่น ตัวอย่าง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือการจัดทำโครงการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่น เช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 2. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3. โครงการส่งเสริมศักยภาพการผลิตโคขุนของสมาชิกสหกรณ์การเลี้ยงปลูสัตว์ 4. โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ
--	--

2.1.2 คุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม ปณิธานและภารกิจของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามนโยบายการพัฒนาการอุดม ศึกษาของประเทศ ตลอดจนปณิธานและภารกิจเฉพาะในการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบัน

มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นใน สถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ผลผลิตทางการศึกษา หมายถึง ผลการดำเนินงานตามภารกิจหลัก ประกอบด้วย การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภารกิจหลักอื่นๆของสถาบันอุดมศึกษา

ภาพ 2.1 คุณภาพการศึกษาตามกรอบสมศ. สกอ. กพร. และสำนักงาน กพ.

ความต้องการของผู้รับบริการ หมายถึง ความต้องการของนิสิต ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมที่ผันแปรไป ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องนำความต้องการเหล่านี้มาเป็นตัวเริ่มต้นในการผลักดันการดำเนินงาน ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถตอบสนองผู้รับบริการโดยมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ คน และสังคม ให้คุณภาพชีวิตและสังคมดีขึ้นได้อย่างแท้จริง (สำนักงานยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550)

กระบวนการผลิตบัณฑิต

กระบวนการผลิตบัณฑิตนั้นมีองค์ประกอบและกิจกรรมหลายกิจกรรม ในงานวิจัยนี้ศึกษา 4 เรื่องหลัก คือ หลักสูตรการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักศึกษาและการจัดสภาพแวดล้อม

- 1. หลักสูตรการศึกษา
 - 1.1 หลักสูตรระดับปริญญาตรี

หลักสูตรระดับปริญญาตรีหรือปริญญาบัณฑิต โดยทั่วไปมีองค์ประกอบ 3 ส่วนหลัก คือ หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) หลักสูตรวิชาชีพ (Specialized or Professional Education) และหลักสูตรวิชาเลือก (Exploration Education) ทั้ง 3 กลุ่มเป็นองค์ประกอบเพื่อพัฒนาบัณฑิตให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ ดังแผนภูมิแสดงความเชื่อมโยง 3 กลุ่มวิชา ดังนี้ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2553)

ตาราง 2.3 คุณสมบัติและองค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตร	คุณสมบัติของผู้จบปริญญา	ลักษณะของผู้ใหญ่
หลักสูตรวิชาชีพ	มีความรู้เพื่อประกอบอาชีพ	มีงานทำ
หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป	มีคุณธรรมเพื่อดำรงชีวิต	มีความรับผิดชอบ
หลักสูตรวิชาเลือก	มีรสนิยมในการเลือกวิถีชีวิต	มีงานอดิเรก

โดยหลักสูตรวิชาชีพเป็นกลุ่มวิชาและกิจกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีความสามารถทำงานได้ตามสาขาและวิชาชีพที่ได้เรียนมา ส่วนวิชาศึกษาทั่วไปมุ่งสร้างบัณฑิตให้เป็นคนดี มีความรับผิดชอบในสังคม สำหรับวิชาเลือกมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความถนัดและความสนใจให้กว้างขวางขึ้นไป ส่วนการจัดหลักสูตรนั้นทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนดให้มีปรัชญาและวัตถุประสงค์เพื่อ มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติและสอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาและมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชานั้น ๆ นั้น โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ รวมทั้งเป็นผู้มีคุณธรรมแลจริยธรรม

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และคณะกรรมการการปฏิรูปอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 15-16; 2544: 106-108) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ธุรกิจอุตสาหกรรมสาระของหลักสูตรมุ่งพัฒนาบัณฑิตอย่างสมดุลทั้งความรู้ ความสารถ และความดีงาม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาวิชาการวิชาชีพขั้นสูง และการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

2.1.3 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF) เป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น การแบ่งสาขาวิชา มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

หลักการสำคัญของ TQF

1. เป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการวัดการศึกษาตามที่กำหนดใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

2. มุ่งเน้นที่ Learning Outcomes ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพเพื่อประกันคุณภาพบัณฑิต

3. มุ่งประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกันและเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน

4. เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง/มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดว่าจะพึงมี

5. มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันใดๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้ ในสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตรตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายโดยมั่นใจถึงคุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจเป็นที่พึงพอใจของนายจ้าง

6. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของการดำเนินการ TQF

นอกจากจะให้เป็นไปตามหลักการสำคัญของ TQF ตามที่เสนอข้างต้นแล้ว มีวัตถุประสงค์อื่นที่สำคัญอีก ดังนี้

1. เพื่อเป็นการประกันคุณภาพขั้นต่ำของบัณฑิตในแต่ละสาขา/สาขาวิชา หรือแต่ละคุณวุฒิ

2. เพื่อให้แต่ละสาขา/สาขาวิชามีการกำกับดูแลคุณภาพการผลิตบัณฑิตกันเอง โดยบัณฑิตในสาขาสาขาวิชาเดียวกันของแต่ละสถาบันฯ มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับการศึกษาของสาขา/สาขาวิชานั้น ๆ

3. เพื่อนำไปสู่การลดขั้นตอน/ระเบียบ (deregulations) ในการดำเนินการให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเข้มแข็งและความพร้อมในการจัดการศึกษา

โครงสร้างและองค์ประกอบของ TQF

1. ระดับคุณวุฒิ (Levels of Qualifications)

- ระดับที่ 1 อนุปริญญา (3 ปี)
- ระดับที่ 2 ปริญญาตรี
- ระดับที่ 3 ประกาศนียบัตรบัณฑิต
- ระดับที่ 4 ปริญญาโท
- ระดับที่ 5 ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง
- ระดับที่ 6 ปริญญาเอก

2. มาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ของคุณวุฒิของประเทศไทย มีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

- ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Morals)
- ด้านความรู้ (Knowledge)
- ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills)
- ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility)
- ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical, Communication and Information Technology Skills)

ในบางสาขาวิชาอาจกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ให้มีมากกว่า 5 ด้านก็ได้ เช่น บางสาขาวิชาเน้นทักษะของการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ก็จะเพิ่มมาตรฐานผลเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skills) หรือบางสาขาวิชาต้องการใช้บัณฑิตของสาขาวิชามีมาตรฐานผลการเรียนรู้มากกว่าหรือพิเศษกว่าบัณฑิตในสาขาวิชาอื่นก็สามารถกำหนดเพิ่มเติมได้

มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถจัดการปัญหาทางด้านจริยธรรมและวิชาชีพซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ด้วยวิถีทางที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องกับค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ แสดงออกถึงพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางค่านิยมและการจัดลำดับความสำคัญ แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอ และบูรณาการได้อย่างสมดุลเหมาะสมระหว่างวัตถุประสงค์ส่วนบุคคลและวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เป็นอย่างดีต่อผู้อื่น มีภาวะผู้นำในการทำงานในกลุ่มต่างๆ ในครอบครัว และชุมชน

ด้านความรู้ มีองค์ความรู้ในสาขา/สาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ รู้หลักและทฤษฎีที่สัมพันธ์กัน ตระหนักในองค์ความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับผู้

ที่เรียนในหลักสูตรวิชาชีพมีความคุ้นเคยกับพัฒนาการล่าสุดในระดับแนวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษา รวมทั้งตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ในหลักสูตรที่เตรียมนักศึกษาเพื่อปฏิบัติงานวิชาชีพ นักศึกษาจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ เทคนิค ข้อบังคับ รวมถึงวิธีการปรับปรุงให้ทันตามกาลเวลาเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ด้านทักษะทางปัญญา มีความสามารถในการทำวิจัย เข้าใจและสามารถประเมินข้อมูล ค้นหาแนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่กว้างขวาง และประยุกต์ข้อสรุปเพื่อแก้ไขปัญหาและข้อโต้แย้งที่แตกต่างกันได้โดยไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากภายนอก สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนวทางใหม่ในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ภาคปฏิบัติและผลกระทบที่ตามมาจากการตัดสินใจ สามารถประยุกต์ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้เหล่านี้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสาขา/สาขาวิชาที่เรียนสำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้กระบวนการปฏิบัติงานที่ทำอยู่เป็นประจำได้อย่างเหมาะสม และแยกแยะสถานการณ์ที่ต้องการการแก้ไขปัญหาด้วยนวัตกรรมใหม่ๆ พร้อมกับนำเอาความรู้ความเข้าใจในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้เพื่อสนองตอบต่อสถานการณ์เช่นนั้น

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะในฐานะผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่มสามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในกลุ่มที่มีสถานการณ์ไม่ชัดเจน และต้องการนวัตกรรมใหม่ๆ ในการดำเนินการแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาที่ต้องการความสนใจและกล่าวถึงปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง รวมทั้งวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อศึกษาปัญหาและข้อโต้แย้งแล้ว สามารถระบุเทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ในการแปลความหมายและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูดและการเขียน รู้จักเลือกและใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับปัญหาและกลุ่มผู้ฟังที่แตกต่างกัน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมเป็นประจำในการเก็บรวบรวมข้อมูล แปลความหมาย และสื่อสารข้อมูลข่าวสารและความคิด

3. ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละคุณวุฒิ หลักสูตรระดับปริญญาตรี ต้องออกแบบมาเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในสาขา/สาขาวิชาอย่างกว้าง ๆ เน้นให้รู้จักในบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ การพัฒนาและผลการวิจัยล่าสุด นักศึกษาควรตระหนักถึงความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชา

อื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปรินญาตรีเป็นคุณวุฒิพื้นฐานสำหรับการเข้าสู่อาชีพในสาขาต่าง ๆ ที่ใช้ทักษะความชำนาญสูง และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นด้วย ดังนั้นหลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติในวิชาชีพ และพื้นฐานความรู้ภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี และการวิจัยที่จำเป็นต่อการศึกษาด้วย

2.1.4 กลยุทธ์การปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี

กลยุทธ์หลัก ๆ ในการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี ด้านต่างๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 6 ประเด็น คือ

กลยุทธ์ที่ 1 เกี่ยวกับผู้เรียน ควรมีการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดลักษณะดังต่อไปนี้คือการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือการที่ผู้เรียนเป็นสำคัญโดยที่อาจารย์ผู้สอนต้องคำนึงถึงคุณค่าที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นหลักและเอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนให้มากที่สุด, มีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่องโดยเตรียมผู้เรียนมาตั้งแต่ระดับชั้นประถมและมัธยมศึกษาก่อนที่จะเข้าสู่ระดับปริญญาตรี, กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการผลิตที่, ชัดเจนและมีคุณภาพเหมือนกับประเทศออสเตรเลีย, การปลูกฝังและพัฒนาทักษะทั้งทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ด้านภาษาและด้านการสื่อสาร (Communication) ให้กับผู้เรียนทั้งในด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และด้านเครือข่าย, การปลูกฝังและพัฒนาทักษะทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) การคิดวิเคราะห์ (analytical thinking) การแก้ปัญหา (problem solving) เป็นต้น, ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยในการใฝ่รู้, พัฒนาทักษะในการคัดเลือกข้อมูลโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์, การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยวิธีการสอดแทรกในการเรียนการสอนทุก ๆ รายวิชา นอกจากการจัดเป็นรายวิชาเฉพาะ

กลยุทธ์ที่ 2 เกี่ยวกับผู้สอน ควรลดการบรรยาย ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนชี้แนะ (facilitators), เน้น เข้าใจและเห็นความจำเป็นของหลักการผู้เรียนเป็นสำคัญ, มีการกำหนดภาระงานที่เหมาะสมและชัดเจน ได้แก่ การสอนการวิจัย, การให้บริการทางวิชาการและการทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม, มีการประเมินผลการสอนของอาจารย์ โดยการเน้นการประเมินผลในเชิงสร้างสรรค์ คือเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนของอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพ, ส่งเสริมให้อาจารย์ได้ทำ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน โดยการกำหนดเป็นภาระงานที่จะต้องปฏิบัติและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนตลอดจนอำนวยความสะดวกรวมทั้งจัดหามาตรการที่จะช่วยกระตุ้นจิตใจในการดำเนินการวิจัย

กลยุทธ์ที่ 3 เกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนที่ลดการบรรยายเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน, มีวิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติเนื้อหาวิชา และระดับของผู้เรียน โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรีที่เน้นการเรียนแบบมุ่งให้เกิดความคิด วิเคราะห์

วิจารณ์ญาณ และทักษะการแก้ปัญหา ตลอดจนทักษะในการกลั่นกรองหรือย่อข้อความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้, จัดกระบวนการพัฒนาทักษะในการสอนของอาจารย์ ให้สามารถดำเนินการสอนตามหลักการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดโปรแกรมการพัฒนาเป็นระยะในระหว่างการทำงานรวมทั้งกำหนดเป็นนโยบาย ภาระงานที่อาจารย์จะต้องมีการพัฒนาเป็นช่วงๆ, ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น ได้แก่การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAD) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ต การจัดการสอนกึ่งมหาวิทยาลัยเสมือนจริง (cyber university / home university), จัดให้มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายแก่ผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ซึ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลยุทธ์ที่ 4 เกี่ยวกับหลักสูตร โดยจัดหลักสูตรให้เป็นแบบบูรณาการ ได้แก่หลักสูตรที่พัฒนารายวิชาเป็นชุดวิชา (Module) มีความยืดหยุ่นและเป็นแบบกว้าง และมีความหลากหลาย เช่น การเพิ่มการจัดหลักสูตรนานาชาติ, เน้นในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรในด้านการปรับปรุงคุณภาพและมีความทันสมัย, พัฒนาหลักสูตรให้ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ การประสานชีวิตจริงและการเตรียมการทำงานจากประสบการณ์ตรง, การจัดตั้งสมาคมวิชาชีพเพื่อดูแลคุณภาพการสอนการควบคุมมาตรฐานในการจัดการศึกษา เช่น แพทยสภา สมาคมพยาบาล สมาคมวิชาชีพครูที่ดูแลเรื่องใบประกอบวิชาชีพครู สำ นักงานควบคุมมาตรฐานคุณภาพกลางเพื่อดูแลคุณภาพ การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 เกี่ยวกับผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับเรียนการสอนที่ชัดเจน มีนโยบายในการสนับสนุนทางด้านต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาการเรียนการสอน มีการวางแผนในการจัดการศึกษาโดยการกำหนดทิศทาง เป้าหมายวิชาการอย่างชัดเจน ตลอดจนมีการวางแผนประสานงานอย่างต่อเนื่องในการจัดการศึกษาได้แก่ แผนการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน และความสอดคล้องของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ มีการร่วมมือในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา มีโครงการพัฒนาทักษะทางด้านการบริหารของผู้บริหารอย่างต่อเนื่องเป็นระยะรวมทั้งการพัฒนาทักษะ ความรู้ความเข้าใจทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) นอกจากนี้ในส่วนของการบริหารจัดการควรเน้นที่คุณภาพของการศึกษามากกว่าเชิงปริมาณและมีการจัดงบประมาณเพื่อใช้พัฒนาการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

กลยุทธ์ที่ 6 เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และการจัดการ ควรเน้นการผลิตบัณฑิตและการจัดการเรียนการสอนในเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ โดยมีระบบการประกันและการตรวจสอบคุณภาพ, จัดหาและบริการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน หรือการพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ได้แก่ การร่วมมือกับภาคธุรกิจ เอกชน

องค์กร หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในการร่วมมือกันจัด การศึกษา และการผลิตบัณฑิต รวมทั้งมีการจัดตั้ง เครือข่ายทางการศึกษา ได้แก่ เครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งใน และต่างประเทศ การจัด ศูนย์กลางเครือข่ายบนอินเทอร์เน็ต เพื่อแลกเปลี่ยนข้อความรู้และข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน และมี การประสานงานทุกระดับในสถาบันตั้งแต่ระดับนโยบายของมหาวิทยาลัย ระดับคณะศูนย์ และ ภาควิชา ตลอดจนจนถึงการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) มาใช้ในการจัดและการเรียนการสอน

กลยุทธ์พัฒนาการสอน มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การส่งเสริมการสอนของมหาวิทยาลัย เพื่อคุณภาพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยต้อง พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีเงื่อนไขที่จะต้องพิจารณาส่งเสริมการสอน เช่น การให้รางวัลการ สอนดี การเผยแพร่ผลงานอาจารย์สู่สาธารณะ การมีศูนย์ทรัพยากรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ขอมรับผลงานด้านการวิจัยและผลงานการสอนเท่าเทียมกัน เตรียมนิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในเรื่องการสอนระดับอุดมศึกษา

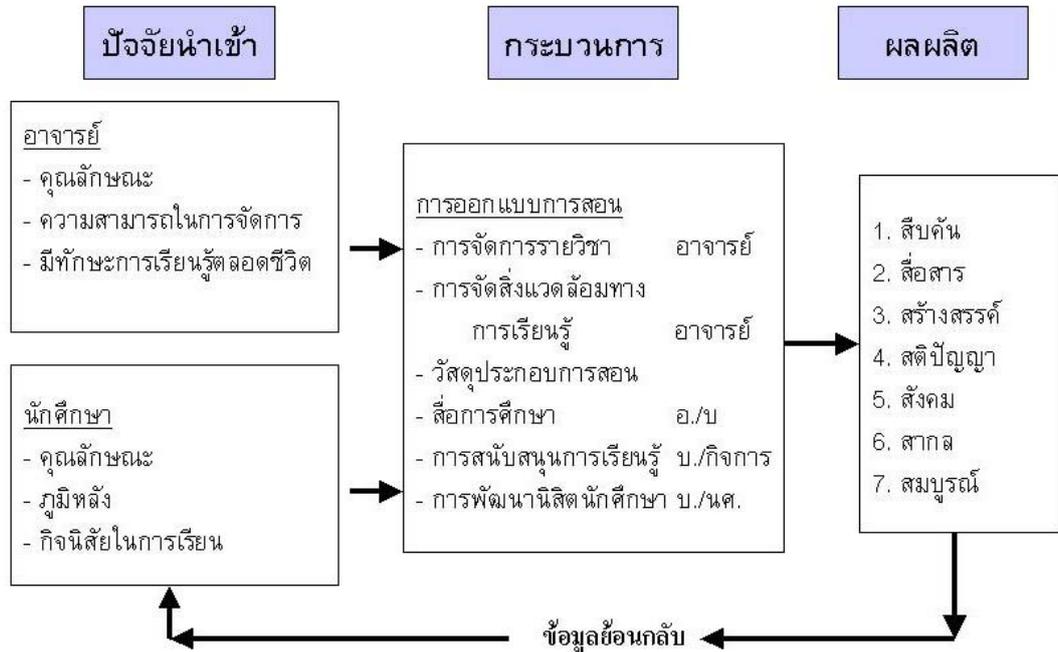
2. การพัฒนาการสอน อาจารย์ต้องรับผิดชอบหลักในการให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้การสอน ปรับเปลี่ยนจากการพยายาม “ทำให้สอนให้ครบตามสาระในหลักสูตร” เป็น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้กระบวนการจึงไปเน้นที่ความเข้าใจว่า “คนเราเรียนรู้ได้อย่างไร ปัจจัยการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ คืออะไร” กระบวนการที่จะช่วยให้มีส่วนสนับสนุนการสร้างวิธีการใหม่ๆ ในการสอน เช่นการให้ ทวนการสอน การประชุมปฏิบัติการ และการอภิปรายกลุ่ม การสังเกตการสอน การสอนจุดภาค การ พัฒนาคณาจารย์ เอกสารอ้างอิง ข้อมูลการวิจัย การใช้โปรแกรมเทคโนโลยีและการให้ความ ช่วยเหลือ การมีที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญที่จะสร้างให้มีทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทรัพยากรที่สนับสนุนจะช่วยให้อาจารย์พัฒนาการสอนในห้องเรียนได้ เช่น การเรียนแบบร่วม เรียนรู้ กรณีศึกษาการสอนผ่านทางเครือข่าย การสอนที่มีข้อมูลป้อนกลับให้ผู้เรียน การใช้วีดิทัศน์

กลยุทธ์นี้มีโครงสร้างที่เป็นแบบแผน มีวิจัยเป็นฐานและการที่สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการ สอน สำหรับสาขาวิชาอื่นๆ อีกด้วย กลวิธีแบบนี้คือ รูปแบบการพัฒนาการสอน ตัวอย่างรูปแบบ การพัฒนาการสอน (Teaching improvement Models) สำหรับการพัฒนาการสอนมี 6 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบสำหรับการประเมินและการให้ข้อมูลย้อนกลับ 2) การอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิด 3) การเผยแพร่ความรู้ 4) การพัฒนาทางคลินิก 5) การสอนและการเรียน และ 6) การวางแผนการ สอน ซึ่งในรูปแบบรวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพในการสอนดังนี้ คือ การประเมินใน ชั้นเรียน, การสัมมนาครูผู้ยิ่งใหญ่หรือครูต้นแบบ, การบูรณาการแบบการสอนและการเรียน, การ ปฏิบัติการด้านทักษะการสอน การควบคุมปรับการคิด (adaptive control of thinking) พหุปัญญา (multiple intelligence) และการสอน การออกแบบการสอน กระบวนการห้าขั้นตอนของการ พัฒนาการสอน (the five-step process for improving teaching)

กลวิธีการเรียนการสอนข้างต้น มีปัจจัยหลัก (key elements) ที่ต้องคำนึงถึงได้แก่

1. แต่ละภาควิชาต้องมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยบุคลากรจะต้องยอมรับและจะต้องครอบคลุมไปถึงหลักสูตรที่เปิดสอน
2. ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงการออกแบบและการเสนอโปรแกรมสร้างโปรแกรมใหม่ๆ และมีกลไกที่พัฒนาโปรแกรมบางโปรแกรม
3. สร้างวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและผู้เรียน บูรณาการวิธีสอนและวิธีวัดผลและส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ประกันได้ว่า กระบวนการวัดและประเมินผลเหมาะสม สะท้อนวิธีการเรียนและการสอนและบอกประโยชน์แก่ผู้เรียน ได้ชัดเจนจากผู้สอนและผู้ตรวจสอบภายนอก
5. ประกันได้ว่า มีพันธภาวะ (Commitment) ในเรื่องการพัฒนาคนหรือการถ่ายโยงทักษะและสาระการสอน วิธีการสอน การเรียนและการประเมินผลสามารถสะท้อนภาพเหล่านี้ได้
6. ประกันได้ว่านิสิตนักศึกษาทุกคนได้รับการฝึกฝนอบรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology หรือ IT)
7. จัดหาทรัพยากรที่เหมาะสมให้ห้องสมุดเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และบริการช่วยเหลือด้านบริการช่วยเหลือด้านวิชาการ (academic support services)
8. ส่งเสริมการปรับปรุงบุคลากรอย่างต่อเนื่องและการพัฒนาโปรแกรมที่เพิ่มพูนและขยายขอบเขตการพัฒนาทักษะสำหรับที่มีหน้าที่สอนทุกคน
9. ส่งเสริมการเผยแพร่การสอนที่ดี
10. ให้โอกาสเลื่อนระดับหรือมีความก้าวหน้าขึ้น ตามที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดกฎเกณฑ์ไว้
11. ประกันได้ว่า มีกระบวนการประกันคุณภาพด้านการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้พัฒนาการเรียนการสอนตามนโยบายกลวิธีในการพัฒนาการเรียนและการสอนจะต้องทำ ทุกระดับ คือ ระดับนโยบาย ระดับศูนย์พัฒนาการสอนและการเรียนของมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และระดับภาควิชา

รูปแบบของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

แหล่งที่มา: วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2543

หมายเหตุ ผู้รับผิดชอบคือ อ=อาจารย์ บ=ผู้บริหาร นศ=ตัวนักศึกษา

ภาพ 2.2 รูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

หน่วยงานที่พัฒนาการเรียนและการสอน

ในการปฏิรูปการเรียนรู้มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่จะช่วยพัฒนาการเรียนและการสอนดังนี้

1. ศูนย์ช่วยเหลือด้านการเรียน (student learning support) มหาวิทยาลัยในต่างประเทศจะมีศูนย์ช่วยเหลือผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้และเพิ่มศักยภาพของการเรียนได้ ผู้เรียนสามารถไปใช้บริการข่าวสารข้อมูลและคำปรึกษาจากศูนย์เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ ทักษะการเรียนรู้ แบบการเรียนรู้ คำแนะนำ วิธีการเรียนรู้ เคล็ดลับในการเรียนรู้ การแก้ปัญหาในการเรียน ความเข้าใจตนเอง การปรับตนต่อการเรียนรู้ และศูนย์ช่วยเหลือด้านการเรียน ควรมีผู้เชี่ยวชาญและบุคลากรประจำ มีหน้าที่ช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะแนวทางให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เรียน เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียน มีเอกสารคู่มือการเรียน มีวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้อบรมในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จัดโปรแกรม ปฐมนิเทศทางการเรียน และโปรแกรมอื่นๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน มีแบบทดสอบความถนัด และมีแบบทดสอบทางการเรียนและแบบทดสอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. **ศูนย์พัฒนาการสอน** การพัฒนาการสอนจะสำเร็จได้ต่อเมื่อได้มีการส่งเสริมสนับสนุนแหล่งความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสอน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนมาทำงาน และมีผู้รับผิดชอบด้านต่าง ๆ โดยมีภาระงาน ดังนี้

- การให้การปรึกษาด้านการสอน หน่วยงานนี้ควรมีผู้ที่ประสบความสำเร็จในการสอน ผู้ที่สอนดีเป็นที่ประจักษ์ในศาสตร์สาขาวิชาประจำ เพื่อให้อาจารย์เข้ารับการปรึกษาเรื่องการวางแผนการสอน การใช้กระบวนการสอนแบบต่าง ๆ การออกแบบการสอน และการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้ทำงานร่วมกัน ฝึกทักษะการคิด การแสดงความคิดและพัฒนาในด้านอื่น ๆ

- การให้บริการ ตัวอย่าง เอกสาร และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่อาจารย์รวบรวมมาจากหนังสือ ตำรา เครื่องช่วยคอมพิวเตอร์หรือจากเอกสารที่คณาจารย์ได้ทำขึ้น

- ให้บริการอบรม วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อคณาจารย์จะได้รับหลักการของการสอนระดับอุดมศึกษาอย่างถูกต้อง

- การให้รางวัลการสอน แต่ละปีควรมีการมอบรางวัลเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ เป็นการกระตุ้นทำให้เกิดการพัฒนาการสอนที่มีจุดมุ่งหมายและกระบวนการที่ชัดเจน เป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับคณาจารย์

- ทำงานร่วมกับภาควิชา ในการออกแบบการสอน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้อาจารย์ทั้งภาควิชาได้พัฒนาการสอนพร้อมกัน โดยได้ผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์พัฒนาการสอนทำ โครงการร่วมกัน

- การรับตรวจสอบให้ เพื่อลดเวลาทำงานของอาจารย์ลงในเรื่องของการตรวจการคิดคะแนน และการตัดเกรด

- ติดตามการสอนของอาจารย์ ตลอดจนการประกันคุณภาพด้านการสอนตามที่สถาบันได้เห็นชอบให้ดำเนินการ และอาจารย์ก็ได้รับทราบกฎเกณฑ์และวิธีการของการประกันคุณภาพเรียบร้อย หน่วยงานนี้จึงเป็นการตรวจสอบภายในของสถาบันที่จะติดตามคุณภาพการสอนของอาจารย์

3. **ศูนย์ผลิตสื่อ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์** มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องมีศูนย์บริการที่ผลิตสื่ออุปกรณ์การสอนในรูปแบบที่หลากหลายหน่วยงานนี้จะทำหน้าที่ให้บริการ ดังนี้ คือ จัดทำ วิดีทัศน์ จัดทำ สื่อจัดทำ สื่อพื้นฐาน ให้บริการอบรม ให้บริการออกแบบการสอน ให้คำปรึกษาแนะแนวในเรื่องของการออกแบบสื่อเป็นศูนย์รวบรวมวัสดุ อุปกรณ์ สื่อภาพ เสียง อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยี และเป็นศูนย์บริการยืมหรือมาใช้วัสดุอุปกรณ์ของศูนย์ฯ

4. **ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง** คือศูนย์ที่มีเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์และอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองได้ อุปกรณ์ที่เรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย เอกสารบทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนทางคอมพิวเตอร์ วิดีทัศน์หรือแผ่นซีดีรอม ที่มีเรื่องราวในสาระของวิชาใดวิชาหนึ่ง และเป็นห้องปฏิบัติการทางภาษาซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาเพื่อทบทวนบทเรียน

5. **ศูนย์วิจัยการเรียนการสอน** จะช่วยส่งเสริมให้ผู้สอนได้เห็นประโยชน์ของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งผลให้ผู้เรียน ได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ศูนย์วิจัยการเรียนการสอนจะต้องมีภารกิจในการส่งเสริมการเรียนการสอนคือ จัดสรรทุนสนับสนุนการวิจัย ให้คำปรึกษาด้านการวิจัยการเรียนการสอน เป็นแหล่งข้อมูลค้นคว้าด้านผลการวิจัยการเรียนการสอน เป็นแหล่งรวบรวมแบบทดสอบต่างๆ จัดอบรมด้านการวิจัยการเรียนการสอนให้แก่คณาจารย์ ส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิจัย และทำงานร่วมกับนักวิจัยนานาชาติเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การจัดหน่วยงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรจะได้พิจารณาปรับเปลี่ยนหรือปรับระบบหน่วยงานเดิมที่มีอยู่ของตนเองโดยไม่จำเป็นต้องลงทุนสร้างใหม่ เช่น หน่วยคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด หน่วยโสตทัศนูปกรณ์ หรือสื่อการศึกษาให้สามารถมีบทบาทและภารกิจเพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายในการทำให้การสอนระดับอุดมศึกษานั้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และคุณภาพของการเรียนรู้

2.1.5 ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

วิสัยทัศน์

สถาบันอุดมศึกษาไทยผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลายได้อย่างมีความสุขและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองอาเซียนและพลโลก

พันธกิจ

1. สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและภาคอุตสาหกรรมเอกชนเพื่อผลิตกำลังแรงงานที่มีคุณภาพสนองความต้องการของตลาดแรงงานโลก
2. สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบัน อุดมศึกษาชั้นนำในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อยกระดับมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

3. จัดทำตลาดเชิงรุกเพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลการอุดมศึกษาไทยอย่างกว้างขวางเป็นที่รู้จักในภูมิภาคอาเซียน

เป้าหมาย

1. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันในการให้บริการศึกษานานาชาติของประเทศไทยทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อเสริมสร้างบทบาทความเป็นศูนย์กลางการศึกษาของไทยในภูมิภาคอาเซียน
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรนานาชาติระดับอุดมศึกษาให้รองรับความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศโดยเฉพาะจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เพิ่มขึ้นจะช่วยสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย
3. เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาไทยผลิตกำลังแรงงานที่มีคุณภาพระดับสากล ส่งผลให้บัณฑิตไทยได้รับการจ้างงานในตลาดโลกเป็นการขยายฐานตลาดแรงงานไทยครอบคลุมระดับภูมิภาคซึ่งนำไปสู่แหล่งรายได้ใหม่ของประเทศไทย

ตัวชี้วัด

1. จำนวนสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ได้รับการจัดอันดับในลำดับต้นของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในอาเซียน/เอเชียและโลก
2. ดัชนีการพัฒนามนุษย์และดัชนีการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเพิ่มขึ้น
3. ร้อยละของบัณฑิตไทยที่ได้รับการจ้างงานจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน
4. จำนวนกิจกรรมทางวิชาการที่สถาบันอุดมศึกษาไทยดำเนินการร่วมกับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน
5. ร้อยละของนักศึกษา อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักวิจัยไทย ที่มีการแลกเปลี่ยนกับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน
6. จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เพิ่มขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดกิจกรรมภายใต้โครงการ Education Hub เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบไปด้วยกิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม

1. จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา (Area based หรือ Function based หรือว่าด้วยองค์กรอาเซียน) สร้างเครือข่ายความร่วมมือ แหล่งเรียนรู้ของภูมิภาคแก่ภาคเอกชน

2. วิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และความเข้มแข็ง นำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการทั้งในประเทศและกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน และเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน
3. พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ การถ่ายโอนหน่วยกิต การจัดทำมาตรฐานการศึกษา การประเมินผลที่รองรับการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา ในภูมิภาคอาเซียน
4. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ องค์แลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษาและถ่ายโอนหน่วยกิต การแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ความรู้ ศิลปวัฒนธรรม
5. พัฒนาทักษะด้านภาษา(ภาษาอังกฤษและภาษากลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน) รวมทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่นิสิตนักศึกษา บุคลากรภาครัฐ และบุคคลทั่วไป เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน

2.1.6 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษา

การจัดอันดับสถานศึกษา การจัดอันดับ (ranking) หรือการให้คะแนน (rating) หลักสูตรหรือสถานศึกษานั้น มีขึ้นเพื่อเป็นชี้ถึงจุดเด่นจุดด้อยของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น คุณภาพการศึกษา คุณภาพงานวิจัย การยอมรับของผู้จ้างงาน งบประมาณการศึกษา เครือข่ายศิษย์เก่า ความเป็นนานาชาติ สัดส่วนนักศึกษาต่อฉบับในเมือง จำนวนผู้ได้รับรางวัล โนเบล ฯลฯ โดยการจัดอันดับของแต่ละสำนักนั้น จะให้น้ำหนักความสำคัญกับแต่ละตัวชี้วัดแตกต่างกันไปตามประเภทและวัตถุประสงค์ของการจัดอันดับ เช่น โดยทั่วไปในการจัดอันดับหลักสูตรบริหารธุรกิจ (MBA) จะให้ความสำคัญกับเครือข่ายศิษย์เก่า มากกว่าในการจัดอันดับสถาบันเทคโนโลยี หรือ ในการจัดอันดับหลักสูตรระดับปริญญาตรี จะให้ความสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่ระหว่างศึกษามากกว่าในการจัดอันดับหลักสูตรระดับปริญญาโทหรือเอก สำหรับตัวชี้วัดที่นำมาใช้ในการจัดอันดับนั้นสามารถแบ่งได้สองประเภทใหญ่คือ แบบอัตวิสัย (subjective) และแบบภาววิสัย (objective) โดยแบบแรกนั้นเป็นลักษณะความคิดเห็น เช่น ชื่อเสียงวิชาการในหมู่เพื่อนร่วมอาชีพ ความพอใจของผู้จ้างงาน ส่วนแบบหลังนั้นเป็นข้อมูลที่วัดได้โดยตรง เช่น ขนาดแบนด์วิธอินเทอร์เน็ต จำนวนนักศึกษาต่ออาจารย์ การให้ความสำคัญของอันดับสถานศึกษานั้นแตกต่างกันไปตามประเทศ โดยในสหราชอาณาจักร หนังสือพิมพ์หลายฉบับมีการจัดอันดับสถานศึกษา โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี มีการพิมพ์เป็นคู่มือจำนวนหลายร้อยหน้าทุก ๆ ปี ส่วนในระดับบัณฑิตศึกษา มีหน่วยงานรับผิดชอบของรัฐ โดยเฉพาะในการให้คะแนนสถาบันอุดมศึกษาในด้าน คุณภาพการศึกษาและคุณภาพการวิจัย ส่วนในสหรัฐอเมริกา อันดับสถานศึกษาส่งผลต่อการเลือกเข้าเรียนของนักเรียน ในขณะที่ในบางประเทศไม่มีการจัดอันดับสถานศึกษา

ในส่วนของประเทศไทย ได้ริเริ่มให้ 2 หน่วยงานจัดอันดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย คือ หน่วยงานสมศ. (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา-องค์การมหาชน) โดยมี วัตถุประสงค์ในการประเมินตนเองและประกันคุณภาพ และหน่วยงานสกอ. (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจให้กับนักเรียนที่จะใช้ในการเลือกสอบเข้าเรียนในสถาบันต่างๆ

อันดับระดับนานาชาติ

หนังสือพิมพ์ไทมส์ไฮเออร์เอดูเคชันซัพพลีเมนต์ (Times Higher Education Supplement) จากสหราชอาณาจักร จัดอันดับมหาวิทยาลัยทั่วโลก 200 อันดับ ทั้งแบบโดยภาพรวมและแบบแบ่งตามสาขาวิชา มีตัวชี้วัดดังต่อไปนี้ (ในวงเล็บคือสัดส่วนในการคิดคะแนนรวม)

- คะแนนความเห็นจากเพื่อนร่วมอาชีพ (40%) - ถามความเห็นจากอาจารย์ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง 2,375 คน
- คะแนนความเห็นผู้จ้างงาน (เริ่มใช้ใน ค.ศ. 2005) (10%) - ถามความเห็นจากผู้จ้างงาน 333 แห่ง
- สัดส่วนอาจารย์นานาชาติ (5%)
- สัดส่วนนักศึกษานานาชาติ (5%)
- สัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา (20%)
- คะแนนงานวิจัยของอาจารย์ที่ถูกอ้างอิง/ความสำคัญในสาขา (20%)

การประกาศผลการจัดอันดับ QS Asian Universities Ranking 2011

มีการจัดลำดับมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในภูมิภาคเอเชีย มีมหาวิทยาลัยของประเทศไทยติดอันดับใน 100 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 34 มหาวิทยาลัยมหิดล อันดับที่ 47 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันดับที่ 67 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อันดับที่ 88 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อันดับที่ 95 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยที่อยู่ในอันดับที่ 1 ของเอเชีย คือ The Hong Kong University of Science and Technology ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1. **คุณภาพงานวิจัย ประเมินโดยผู้ร่วมวิชาชีพ (Peer Review)** ได้แก่ อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยทั่วเอเชีย คำนวณนักประเมินร้อยละ 30 + สัดส่วนผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ต่ออาจารย์ คำนวณนักประเมินร้อยละ 15 + สัดส่วนการอ้างอิงต่อผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ คำนวณนัก

ประเมินร้อยละ 15 (Research Quality – Academic Peer Review 30% + Papers per Faculty 15% + Citations per Paper 15%)

2. **คุณภาพการสอน** ประเมินจากสัดส่วนนักศึกษาต่ออาจารย์ คำนำนั้หนักประเมินร้อยละ 20 (Teaching Quality – Student Faculty Ratio 20%)

3. **คุณภาพบัณฑิตที่ได้ออกมา** ได้รับการประเมินจากผู้จ้างงานเอเชีย คำนำนั้หนักประเมินร้อยละ 10 (Graduate Employability – Asian Employer Review 10%)

4. **ความเป็นนานาชาติ** ประเมินจากสัดส่วนอาจารย์ชาวต่างประเทศ คำนำนั้หนักประเมินร้อยละ 2.5 + สัดส่วนจำนวนนักศึกษาต่างชาติ คำนำนั้หนักประเมินร้อยละ 2.5+ จำนวนนักศึกษาจากต่างประเทศ คำนำนั้หนักประเมินร้อยละ 2.5+

(Internationalization – international Faculty 2.5% + International Students 2.5%+ Inbound Exchange Students 2.5% + Outbound Exchange Students 2.5%)

ซึ่งสถาบันนี้เป็นสถาบันจัดอันดับระดับสากล มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางแก่นักศึกษาในการเลือกศึกษาต่อ สำหรับบริษัทต่างๆที่จะคัดเลือกบุคคลจากมหาวิทยาลัยเข้าทำงาน ตลอดจนนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของ The Times Higher Education Supplement ซึ่งเป็นการจัดอันดับคะแนนตามเกณฑ์ ประกอบด้วย 5 หลักเกณฑ์ ได้แก่ การประเมิน โดยคณาจารย์ในสาขาวิชา สัดส่วนคณาจารย์ต่อนักเรียน คณาจารย์จากต่างประเทศ โดยแต่ละเกณฑ์จะถูกให้น้ำหนักแตกต่างกัน

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของ The Academic Ranking of World University โดยสถาบันของอุดมศึกษา(Institute of higher Education) ของมหาวิทยาลัยเซี่ยงไฮ้เจียวทง ซึ่งจัดอันดับคะแนนตามเกณฑ์ 4 เกณฑ์คือ คุณภาพการศึกษา ของคณะผลงานวิจัย ขนาดของสถาบัน ซึ่งการจัดอันดับนี้ถือเป็นสถาบันที่น่าเชื่อถือ เพราะเป็นการจัดอันดับคุณภาพเชิงปริมาณ โดยรวมทุกสาขา

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของ Webometrics เป็นสถาบันที่ริเริ่มเพื่อการส่งเสริมการเข้าถึงความรู้ที่เปิดกว้างทั่วโลก การจัดอันดับของสถาบันนี้จะบอกถึงปริมาณและคุณภาพของสิ่งตีพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันอุดมศึกษา

การพยายามผลักดันให้มหาวิทยาลัยไทยพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เทียบเท่ากับสากลนั้น เป็นสิ่งที่ต้องยอมรับว่าเป็นความสำคัญระดับหนึ่ง เนื่องจากกำลังเข้าสู่ในช่วงของการแข่งขันจึงควรมีการผลักดันให้มหาวิทยาลัยมีจุดแกร่งของตนเองและพัฒนาบนพื้นฐานการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยในแต่ละแห่ง ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการอุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ

การจัดอันดับจากตัวแทนมหาวิทยาลัยอังกฤษ London Metropolitan University ที่จริงแล้วการจัดอันดับนั้นเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยมากกว่าที่จะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง

มหาวิทยาลัยพยายามทำการตลาดและทำให้บทวิจัยต่างๆ น่าสนใจแต่สิ่งเหล่านั้นไม่ได้จำเป็นต่อตัวนักเรียนเอง ตารางการจัดอันดับอาจเป็นเพียงการให้ข้อมูลภาพรวมเท่านั้น ดังนั้นจึงมีหลายๆปัจจัยที่ควรพิจารณาก่อนการเข้าสมัครเรียน ดังนี้

- โปรแกรมการศึกษาที่เกี่ยวกับผู้เรียน
- เป็นโปรแกรมการศึกษาที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่
- เป็นโปรแกรมที่มีการรับรองอาชีพและสามารถนำทักษะและความรู้ในวิชาชีพไปใช้ได้หรือไม่
- ความสามารถในด้านวิชาการและความเป็นได้ในการเข้าโปรแกรม
- ความสามารถทางภาษาและการช่วยเหลือผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก
- สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน
- สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยและจำนวนนิสิตที่มีอยู่
- คำแนะนำโดยศิษย์เก่าและผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- ควรตรวจสอบการจัดอันดับจากแหล่งอื่นๆเพื่อความแม่นยำของข้อมูล

U.S. News & World Report ได้มีการจัดอันดับที่มีอิทธิพลเป็นวงกว้างในการจัดอันดับของมหาวิทยาลัย โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- **การประเมินจากนักศึกษา :** การสำรวจชื่อเสียงของทางสถาบันในหมู่ศิษย์เก่าและคณาจารย์ของสถาบันการศึกษาอื่นๆ
- **การประเมินผลผู้ให้คำแนะนำ:** การสำรวจชื่อเสียงของทางสถาบันในกลุ่มผู้ให้คำปรึกษาจากโรงเรียนมัธยมตอนปลาย 1800 คน
- **การรักษาสภาพ :** อัตราการสำเร็จการศึกษาภายใน 6 ปี และอัตราการรักษาสภาพนักศึกษาในปีแรก
- **บุคลากรด้านการสอน :** ขนาดชั้นเรียน เงินเดือนอาจารย์ ระดับการศึกษาของอาจารย์ สัดส่วนนักเรียนต่ออาจารย์ สัดส่วนอาจารย์ประจำ
- **การคัดเลือกนักศึกษา :** คะแนนการสอบที่ได้มาตรฐานเพื่อรับนักศึกษาเข้าเรียน สัดส่วนในการรับเข้าเรียนด้วยคะแนนที่สูงจากมัธยมตอนปลาย
- **ทรัพยากรทางการเงิน :** การใช้จ่ายเงินต่อจำนวนนักศึกษา
- **แสดงอัตราการสำเร็จการศึกษา**
- **เงินบริจาคของสมาคมศิษย์เก่า**

สำหรับมหาวิทยาลัยที่ติด Top 400 จำนวน 2 แห่งคือ มหาวิทยาลัยมหิดลอันดับที่ 306 และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอันดับที่ 341 การจัดอันดับครั้งนี้ภายหลัง Times Higher Education แยกตัวออกจาก QS โดยใช้หลักเกณฑ์ตัวชี้วัดในการพิจารณาที่กำหนดขึ้นใหม่ ดังนี้

1. Teaching – the learning environment พิจารณาจากบรรยากาศการสอน ประกอบด้วย ชื่อเสียงด้านการสอน สัดส่วนนักศึกษาปริญญาเอกที่สำเร็จการศึกษาต่ออาจารย์ จำนวนการรับนักศึกษาปริญญาตรีต่ออาจารย์ รายได้ต่ออาจารย์ และสัดส่วนนักศึกษาปริญญาเอกต่อนักศึกษาปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษา โดยมีค่าน้ำหนัก 30 %

2. Research – volume, income and reputation พิจารณาจากปริมาณผลงานวิจัย รายได้ และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยชื่อเสียงด้านการวิจัย รายได้จากการวิจัย จำนวนผลงานตีพิมพ์ต่ออาจารย์และนักวิจัย และรายได้วิจัยจากภาครัฐต่อรายได้วิจัยรวม ค่าน้ำหนัก 30%

3. Citations – research influence พิจารณาผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยแสดงถึงความเชื่อมั่นของนักวิชาการทั่วโลกในคุณภาพงานวิจัย ค่าน้ำหนัก 32.5%

4. Industry income – innovation พิจารณาจากรายได้ของมหาวิทยาลัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนจากภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงคุณภาพของการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม ค่าน้ำหนัก 2.5%

5. International mix – staff and student พิจารณาจากความหลากหลายของนักศึกษาและบุคลากรนานาชาติในมหาวิทยาลัย ซึ่งสะท้อนถึงการเป็นมหาวิทยาลัยนานาชาติ และนักศึกษาจากต่างประเทศต่อบุคลากรและนักศึกษาภายในประเทศ ค่าน้ำหนัก 5%

อันดับโดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่วิจัย

The Academic Ranking of World Universities โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่วิจัยของประเทศไทย เป็นการจัดอันดับที่มักจะได้รับการกล่าวถึงควบคู่ไปกับการจัดอันดับของ THES และได้รับการอ้างอิงในบทความของนิตยสาร The Economist หลายครั้ง ได้เริ่มจัดอันดับมาได้เพียง 2 ครั้ง คือ ปี ค.ศ. 2004 และ ค.ศ. 2005 และมีการปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดและอัตราส่วน ทำให้แต่ละครั้งมีตัวชี้วัดไม่เหมือนกัน โดยให้น้ำหนักไปทำงานวิจัยและศักยภาพทางวิชาการที่สามารถวัดได้ (ภาวิสัย) โดยเกณฑ์ล่าสุดนั้น ให้คะแนนด้านวิชาการ 4 ด้าน (เพิ่มศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์เข้าไปจากเดิมมีแค่ด้านวิทยาศาสตร์อย่างเดียว) ด้านละ 20%, ศิษย์เก่าที่ได้รับรางวัลเกียรติยศ 10%, และอัตราส่วนผลงานวิจัยต่อจำนวนอาจารย์ประจำ 10% หากพิจารณาถึงความสามารถด้านวิชาการโดยรวมของทุกสาขาวิชา การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของสำนักนี้ เชื่อว่ามีความน่าเชื่อถือ เพราะเป็นการจัดอันดับคุณภาพเชิงปริมาณ โดยรวมทุกสาขาวิชา โดยจัดอันดับแยกเป็นหมวดตามภูมิภาคดังนี้

- ระดับโลก 500 แห่ง (Top 500 World Universities)
- ระดับภูมิภาค ภูมิภาคละ 100 แห่ง
 - อเมริกาเหนือและละตินอเมริกา (Top 100 North & Latin American Universities)
 - ยุโรป (Top 100 European Universities)

- เอเชียแปซิฟิก (Top 100 Asia Pacific Universities)

อันดับโดย Webometrics

ตัวชี้วัด Webometrics นั้นจัดทำขึ้นเพื่อแสดงความตั้งใจของสถาบันต่าง ๆ ในการเผยแพร่ความรู้สู่เว็บไซต์ และเป็นความริเริ่มเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงความรู้อย่างเปิดกว้าง (Open Access) ทั่วโลก อันดับ Webometrics จะบอกถึงปริมาณและคุณภาพของสิ่งตีพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ของสถาบัน เพื่อใช้ร่วมกับตัวชี้วัดอื่น ๆ ในการประเมินผลงานวิจัยของสถาบัน

อันดับระดับประเทศ

ประเทศไทยมีการจัดสถาบันอุดมศึกษาไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในปี พ.ศ. 2549 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการประเมินคุณภาพการศึกษาของประเทศ รวมทั้งระดับอุดมศึกษาด้วย และ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ มีหน้าที่ในการประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ ยังมีการประเมินคุณภาพงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาไทยโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งจะประเมินคุณภาพงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสถาบันอุดมศึกษาไทยด้วย

เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2556 ที่ผ่านมา เวลด์อีโคโนมิกฟอรัม (World Economic Forum : WEF) ได้เผยแพร่ผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ (Global Competitiveness Index : GCI) ฉบับล่าสุด ปี 2556 การจัดอันดับภาพรวมปีนี้ของไทยอยู่ในอันดับที่ 37 จาก 148 ประเทศ ซึ่งดีขึ้นจากปีที่แล้ว 2555 ที่อยู่อันดับที่ 38 จาก 144 ประเทศ ซึ่งจากการวิเคราะห์อันดับภาพรวมประเทศในกลุ่มอาเซียน โดย WEF ในระยะ 8 ปีถึงปัจจุบัน พบว่า อันดับรวมของกัมพูชาสูงขึ้นมา 23 อันดับ อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์สูงขึ้น 19 อันดับ มาเลเซียและไทยอันดับถดถอย 4 และ 5 อันดับ ตามลำดับ

ในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันนั้น WEF พิจารณาจาก 3 หมวดได้แก่

1. ปัจจัยพื้นฐาน ประกอบด้วย สถาบันด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจมหภาค สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐานเหล่านี้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ ในหมวดนี้ไทยได้ อันดับที่ 49

2. **ปัจจัยยกระดับประสิทธิภาพ** หมายถึง สิ่งต่างๆที่จะช่วยให้กิจการก้าวหน้า อันรวมถึง การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม ขนาดของตลาด ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า ตลาดแรงงาน ตลาดการเงิน ความพร้อมด้านเทคโนโลยี ในหมวดนี้ไทยได้อันดับที่ 40

3. **ปัจจัยนวัตกรรมและศักยภาพทางธุรกิจ** หมายถึง ส่วนที่จะขับส่งให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีก หมวดนี้ไทยได้อันดับที่ 52

ทั้งนี้วิธีการได้มาของข้อมูล WEF จะให้นำหนักกับการสำรวจความคิดเห็นและการให้คะแนนของผู้ประกอบการในธุรกิจ (Executive Opinion Survey) ถึง 2 ใน 3 ส่วนและอีก 1 ส่วนที่เหลือมาจากข้อมูลเปรียบเทียบเชิงสถิติที่สำคัญขององค์การระหว่าง ประเทศ เช่น เวิลด์แบงก์ โออีซีดี ยูเนสโก และองค์การอนามัยโลก WEF ประเมินขีดความสามารถทางการแข่งขันของไทยอยู่ในระดับกลาง โดยมีคะแนนค่อนข้างดีด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค พัฒนาการตลาดและการเงิน จุดอ่อนคือด้านสุขภาพที่ไทยมีอัตราผู้ติดเชื้อเอชไอวีสูงมากที่สุดนอกทวีปแอฟริกา ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีและด้านการศึกษา โดย WEF ยังได้วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย 6 อันดับแรก ดังนี้ 1) ปัญหาคอร์ปชั่น 2) ความไม่มั่นคงทางการเมือง 3) ความไม่ต่อเนื่องทางนโยบาย 4) ระบบราชการ 5) ขาดความสามารถเชิงนวัตกรรม 6) ขาดคุณภาพการศึกษาแรงงาน

การประเมินความสามารถการแข่งขันด้านการศึกษาของ WEF จะมี 2 ระดับ ได้แก่ ประถมศึกษา (Primary Education) และการศึกษาขั้นสูง (Higher Education and Training) อันรวมถึงมหาวิทยาลัย อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาและการพัฒนาแรงงาน

ด้านประถมศึกษา (ซึ่งรวมสาธารณสุขด้วย) ไทยอยู่ที่อันดับ 81 ของโลกและ อันดับ 7 ในอาเซียน

ด้านการศึกษาขั้นสูงและฝึกอบรม (Higher education and training) ไทยอยู่ในอันดับที่ 66 เทียบกับประเทศในอาเซียน WEF ประเมินไทยอยู่อันดับที่ 5 ซึ่งมีตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษาและการฝึกอบรมตามตาราง

ตาราง 2.4 อันดับคะแนนด้านการศึกษาของไทย

ตารางการจัดอันดับคะแนนด้านการศึกษาของไทย โดยเว็ลด์อีโคโนมิคฟอรัม (World Economic Forum – WEF) ปี พ.ศ. 2556 (2013-2014)		
ตัวชี้วัด	อันดับโลก (อันดับอาเซียน)	คะแนนประเทศอาเซียน (ช่วงคะแนน 1 ถึง 7 หรือร้อยละ)
คุณภาพระบบการศึกษา	78 (8)	สิงคโปร์ (5.8) มาเลเซีย (5.0) บรูไน (4.4) อินโดนีเซีย (4.3) ฟิลิปปินส์ (4.3) ลาว (4.0) กัมพูชา (3.6) ไทย (3.6) เวียดนาม (3.4) พม่า (2.7)
คุณภาพการสอน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์*	80 (5)	สิงคโปร์ (6.3) มาเลเซีย (4.9) บรูไน (4.8) อินโดนีเซีย (4.7) ไทย (4.0) เวียดนาม (3.9) ลาว (3.8) ฟิลิปปินส์ (3.7) กัมพูชา (3.5) พม่า (2.7)
อัตราเข้าเรียนมัธยมศึกษา	94 (5)	บรูไน (111.8%) สิงคโปร์ (107.0%) ฟิลิปปินส์ (84.8%) อินโดนีเซีย (80.7%) ไทย (78.2%) เวียดนาม (77.2%) มาเลเซีย (69.1%) พม่า (54.3) ลาว (45.8%) กัมพูชา (44.4%)
อัตราเข้าเรียนอุดมศึกษา	55 (2)	สิงคโปร์ (72%) ไทย (46.4%) มาเลเซีย (42.3%) ฟิลิปปินส์ (28.2%) อินโดนีเซีย (24.9%) เวียดนาม (24.4%) บรูไน (19.6%) ลาว (17.7%) พม่า (14.8%) กัมพูชา (14.5%)
การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน	65 (6)	สิงคโปร์ (6.3) บรูไน (5.5) มาเลเซีย (5.2) เวียดนาม (5.1) อินโดนีเซีย (4.8) ไทย (4.4) ฟิลิปปินส์ (4.2) ลาว (3.9) กัมพูชา (3.8) พม่า (2.2)
คุณภาพการจัดการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ	53 (5)	สิงคโปร์ (5.7) มาเลเซีย (4.9) ฟิลิปปินส์ (4.7) บรูไน (4.5) ไทย (4.5) อินโดนีเซีย (4.4) ลาว (4.1) กัมพูชา (3.7) เวียดนาม (3.3) พม่า (2.7)
การลงทุนพัฒนาและฝึกอบรมลูกจ้าง	50 (6)	สิงคโปร์ (5.2) มาเลเซีย (5.1) อินโดนีเซีย (4.6) บรูไน (4.6) ฟิลิปปินส์ (4.6) ไทย (4.2) ลาว (4.2) กัมพูชา (4.0) พม่า (2.6)
การใช้ประโยชน์ของระบบการวิจัยเฉพาะทางและการฝึกอบรม*	64 (5)	สิงคโปร์ (5.4) มาเลเซีย (5.3) อินโดนีเซีย (4.5) ฟิลิปปินส์ (4.4) ไทย (4.3) บรูไน (3.9) ลาว (3.9) กัมพูชา (3.9) เวียดนาม (3.3) พม่า (2.9)
คุณภาพประถมศึกษา	86 (7)	สิงคโปร์ (6.0) บรูไน (5.3) มาเลเซีย (4.8) อินโดนีเซีย (4.3) ฟิลิปปินส์ (3.8) ลาว (3.8) ไทย (3.6) เวียดนาม (3.4) กัมพูชา (3.2) พม่า (2.1)
อัตราเข้าเรียนประถมศึกษา	101 (9)	สิงคโปร์ (100%) พม่า (99.6%) เวียดนาม (99.3%) กัมพูชา (98.2%) ลาว (97.4%) บรูไน (96.9%) มาเลเซีย (95.9%) อินโดนีเซีย (95.8%) ไทย (89.7%) ฟิลิปปินส์ (88.3%)
หมายเหตุ <ul style="list-style-type: none"> คะแนนเต็ม 7 โดยคะแนนส่วนนี้มาจากการให้คะแนนของผู้บริหารสถานประกอบการในธุรกิจ ข้อมูลส่วนสถิติมาจากองค์กรระหว่างประเทศด้านการศึกษา เช่น เวิลด์แบงก์ โออีซีดี ยูเนสโก เป็นต้น 		

จากตารางผลประเมินข้างต้นของ WEF เกณฑ์ในการพิจารณาจะให้น้ำหนักมากต่อมุมมองและความคาดหวังของผู้ประกอบการใน ธุรกิจของประเทศนั้นๆว่าการศึกษามีการพัฒนาและตอบสนองต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศหรือไม่ เช่น ตัวชี้วัดด้านคุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of Education System) WEF จะถือว่า ระบบการศึกษาของประเทศนั้นๆสามารถตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้หรือหรือไม่ โดยมีคะแนนให้ผู้ประกอบการในธุรกิจเลือกตั้งตั้งแต่ระดับ 7 = ตอบสนองมากที่สุด ถึงระดับ 1 = ไม่ตอบสนองเลย ในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน ไทยอยู่ในอันดับ 8 เท่าปี 2012 เพียงแต่ลำดับประเทศเปลี่ยนไป เพราะปี 2012 ลาว และพม่ายังไม่มีการจัดอันดับ ในรายงานปี 2013 คุณภาพด้านการศึกษาของเราดีกว่าเพียงเวียดนามและพม่า ในทำนองเดียวกัน ตัวชี้วัดคุณภาพประถมศึกษา

จะว่าคุณภาพประถมศึกษาของประเทศตนเองเป็นอย่างไร โดยมีคะแนนให้เลือกตั้งแต่ระดับ 7 = ดีมาก ถึงระดับ 1 = ไม่ดีเลย ไทยอยู่ในอันดับที่ 7 สูงกว่าเวียดนาม กัมพูชาและพม่า ตามลำดับ

จากรายงาน WEF กลุ่มผู้ประกอบการในธุรกิจของไทยที่เข้าร่วมแสดงความเห็นมีจำนวน 130 คน ร้อยละ 50 เป็นผู้ประกอบการที่มีจำนวนลูกจ้างต่ำกว่า 500 คน ประมาณร้อยละ 55 มาจากภาคบริการ และร้อยละ 45 มาจากภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ในภาพรวม เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาเซียน 10 ประเทศ ไทยต้องรีบพัฒนาอย่างเร่งด่วน 3 ข้อ ได้แก่ อัตราเข้าเรียนประถม (อันดับที่ 9) คุณภาพระบบการศึกษา (8) คุณภาพประถมศึกษา (7) ตามลำดับ คุณภาพของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นอีกประเด็นที่ WEF เน้นย้ำว่าไทยต้องเร่งพัฒนา เนื่องจากมีคุณภาพที่ "ต่ำผิดปกติ"

ผลการประเมินด้านการศึกษ้อีกหลายสถาบันยังชี้ไปในทางเดียวกันอีกด้วย ได้แก่

ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขัน : ไอเอ็มดี (IMD) รายงานผลเมื่อพฤษภาคม 2556 จัดอันดับภาพรวมการแข่งขันของไทยอยู่ในอันดับที่ 27 จาก 60 ประเทศ ซึ่งดีขึ้นกว่าปี 2555 ที่อยู่อันดับที่ 30 จาก 60 ประเทศโดย IMD ประเมินด้านการศึกษาภาพรวม ไทยอยู่อันดับที่ 51 จาก 60 ประเทศ เปรียบเทียบประเทศ อาเซียน 5 ประเทศ สิงคโปร์ (4) มาเลเซีย (34) อินโดนีเซีย (52) และฟิลิปปินส์ (59) วิธีการประเมินของ IMD คล้ายกับของ WEF ในการสอบถามความเห็นจากตัวแทนนักธุรกิจและผู้ประกอบการในประเทศไทยว่าคุณภาพของระบบการศึกษาไทยในมิติต่างๆ สามารถตอบสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจและภาคธุรกิจได้ดีเพียงใด อันดับของไทยจำแนกอันดับตามตัวชี้วัดดังนี้

ตาราง 2.5 อันดับด้านการศึกษาของไทยจำแนกตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	อันดับ 60 ประเทศ
คุณภาพระบบการศึกษาอยู่	43
คุณภาพมหาวิทยาลัย	38
คุณภาพการบริหารการศึกษา	38
การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์	45
ทักษะภาษา	50

โดยความหมายของดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของ IMD คือ การประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารและนักธุรกิจต่อคุณภาพของระบบการศึกษาไทย ในการตอบสนองความต้องการของระบบเศรษฐกิจและภาคธุรกิจ

ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ประจำปี 2556 (จำนวน 186 ประเทศ) บ่งบอกถึงการพัฒนา มนุษย์ของประเทศในภาพรวมทางสาธารณสุข การศึกษาและเศรษฐกิจ ครอบคลุมประชากรทุกระดับอายุ ใช้ติดตามพัฒนาการภาพกว้างในระยะยาว ไทยอันดับที่ 103 ประเทศอาเซียนมีอันดับ ดังนี้ สิงคโปร์ (18) บรูไน (30) มาเลเซีย (64) อินโดนีเซีย (121) เวียดนาม (127) กัมพูชา (138)

ดัชนีการเรียนรู้ของเพียร์สัน (Pearson's Learning Curve Index) ให้ความสำคัญกับการ เรียนรู้ที่ต้องใช้สติปัญญา (Cognitive skills) รวมถึงการคิดวิเคราะห์และโอกาสเข้าถึงการศึกษ (Educational attainment) รายงานเมื่อพฤศจิกายน 2555 เปรียบเทียบทั้งหมด 40 ประเทศ ไทยอยู่ใน อันดับที่ 37 ประเทศเพื่อนบ้านมีอันดับดังนี้ เกาหลีใต้ (2) ฮองกง (3) ญี่ปุ่น (4) สิงคโปร์ (5) นิวซีแลนด์ (8) ออสเตรเลีย (13) อินโดนีเซีย (40)

การจัดอันดับนานาชาติในระดับอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงมี 3 สถาบัน ได้แก่

1. THE (Time Higher Education World University Rankings 2012-2013) การจัด อันดับมหาวิทยาลัย 400 แห่งจากทั่วโลก ไทยมีเพียงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีติด อันดับ 351-400 ได้หวั่นมีมหาวิทยาลัยที่ติดอันดับทั้งหมด 7 แห่ง ฮองกง (6) และ เกาหลีใต้ (6) ซึ่ง ประเทศในเอเชียที่ติดอันดับต้นๆของโลกและที่อุปแทนของเอเชียมีทั้งมหาวิทยาลัยสายวิชาการและ สายอาชีพและเทคโนโลยี ดังนี้

ตาราง 2.6 การจัดอันดับมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	อันดับ
มหาวิทยาลัยโตเกียว	27
มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์	29
มหาวิทยาลัยฮองกง	35
มหาวิทยาลัยปักกิ่ง	46
มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโพฮัง	50
มหาวิทยาลัยชิงหัว	52
มหาวิทยาลัยเกียวโต	54
มหาวิทยาลัยแห่งชาติโซล	59
มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีฮองกง	65
สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งเกาหลีใต้	86

2. QS University Rankings 2013-2014 จัดอันดับใน 2 ระดับ ดังนี้

ระดับโลก QS World University Rankings 2013-2014 จัด อันดับมหาวิทยาลัยทั่วโลกปี 2013 จาก 800 แห่ง พิจารณาจาก 6 องค์ประกอบได้แก่

1. ชื่อเสียงด้านวิชาการ (40%)
2. ความเห็นของนายจ้าง (10%)
3. สัดส่วนนักเรียนต่อบุคลากรในคณะ (20%)
4. จำนวนการอ้างอิงผลงานวิจัยของคณะ (20%)
5. สัดส่วนอาจารย์ต่างชาติต่อคณะ (5%)
6. สัดส่วนนักศึกษาต่างชาติต่อคณะ (5%)

ใน 500 แห่งแรก มีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอันดับที่ 239 มหาวิทยาลัยมหิดล (283) และมหาวิทยาลัยอื่นๆที่ติดอันดับดังนี้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (551-600) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (601-650) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (651-700) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (701+) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (701+) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (701+) ไทยรวมมหาวิทยาลัยติดอันดับทั้งหมด 8 แห่ง เกาหลีใต้มีมหาวิทยาลัยที่ติดอันดับจำนวน 20 แห่ง ใต้หวัน 16 แห่ง มาเลเซีย 7 แห่ง และฮ่องกง 7 แห่ง

ระดับเอเชีย QS University Asia Rankings 2013-2014 จัดอันดับมหาวิทยาลัยในเอเชียปี 2013 จาก 300 แห่ง พิจารณาจาก

1. การสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ทั่วโลก (40%)
2. จำนวนอาจารย์ต่อนักเรียน (20%)
3. จำนวนการอ้างอิงผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัย (20%)
4. ความเห็นของนายจ้าง (10%)
5. ความร่วมมือกับต่างประเทศ (10%)

ร้อยอันดับแรกไทยมีมหาวิทยาลัยมหิดลติดอันดับที่ (42) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยติดอันดับที่ (48) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (98) ยังมีมหาวิทยาลัยที่ติดอันดับอีก ดังนี้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (107) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (146) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (161-170) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (161-170) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (171-180) มหาวิทยาลัยบูรพา (191-200) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (251-300) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (251-300) ไทยรวมมหาวิทยาลัยติดอันดับทั้งหมด 11 แห่ง เกาหลีใต้มีมหาวิทยาลัยที่ติดอันดับจำนวน 49 แห่ง ใต้หวัน 28 แห่ง มาเลเซีย 18 แห่ง และ ฮ่องกง 7 แห่ง

ประเทศในเอเชียที่ติดอันดับท็อปเทนของเอเชียมีทั้งมหาวิทยาลัยสายวิชาการและสายอาชีพและเทคโนโลยี ดังนี้

ตาราง 2.7 ประเทศในเอเชียที่ติดอันดับ Top Ten ของเอเชีย

มหาวิทยาลัย	อันดับ
มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีฮ่องกง	1
มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์	2
มหาวิทยาลัยฮ่องกง	2
มหาวิทยาลัยแห่งชาติโซล	4
มหาวิทยาลัยปักกิ่ง	5
สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งเกาหลีใต้	6
มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโพฮัง	7
มหาวิทยาลัยจีนแห่งฮ่องกง	7
มหาวิทยาลัยโคเกียว	9
มหาวิทยาลัยเกียวโต	10
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยาง สิงคโปร์	10

3. **Shanghai Rankings 2013** จัดอันดับ มหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในโลกทางวิชาการ 500 แห่ง พิจารณาจากคุณภาพการศึกษา (10%) คุณภาพของบุคลากร (40%) จำนวนผลงานวิจัยและ (40%) ผลงานวิชาการต่อสถาบัน (10%) ถึงปัจจุบันยังไม่มีมหาวิทยาลัยของไทยติดอันดับใน 500 อันดับแรก มหาวิทยาลัยของเกาหลีใต้ติดอันดับ 11 แห่ง ไต้หวัน 9 แห่ง และ ฮ่องกง 5 แห่งประเทศในเอเชียที่ติดอันดับต้น ๆ ของโลก ดังนี้

ตาราง 2.8 ประเทศในเอเชียที่ติดอันดับต้นๆของโลก

มหาวิทยาลัย	อันดับ
มหาวิทยาลัยโคเกียว	21
มหาวิทยาลัยเกียวโต	26
มหาวิทยาลัยโอซากา	85

จากผลประเมินข้างต้นสถานการณ์การศึกษาไทยต้องเร่งพัฒนาการศึกษาในทุกๆระดับ โดยการจัดการศึกษาจะต้องเปิดกว้างมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดึงผู้ประกอบการและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

2.1.7 ค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียน

ตาราง 2.8 ค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียนต่อภาคเรียนแบบเหมาจ่ายของแต่ละมหาวิทยาลัย

คณะ มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัย						
	ม.ทักษิณ	ม.สงขลานครินทร์	ม.เกษตรศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ม.ขอนแก่น	ม.นเรศวร	ม.ธรรมศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์	11,000	11,000	12,900	17,000	10,000	10,000	-
คณะนิติศาสตร์	12,000	12,000	-	17,000	18,000	10,000	13,800
คณะศิลปกรรมศาสตร์	13,000	11,000	-	17,000	10,000	-	17,000
คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ	12,000	12,000	12,900	17,000	-	10,000	14,200
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	11,000	11,000	12,900	-	10,000	10,000	13,000
คณะวิทยาศาสตร์	12,000	13,000	16,300	-	12,000	12,000	17,300
คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา	15,000	-	-	21,000	-	-	-
คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน	15,000	15,000	-	-	7,600	-	-
Mean	12,625	12,143	13,750	17,800	11,267	10,400	15,060

จากตาราง 2.8 ค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียนต่อภาคเรียนแบบเหมาจ่ายของมหาวิทยาลัยทักษิณเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ จะเห็นว่าจากตารางค่าเฉลี่ยของค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียนต่อภาคเรียนแบบเหมาจ่ายของแต่ละมหาวิทยาลัยแตกต่างกันออกไป โดย มหาวิทยาลัยทักษิณมีค่าเฉลี่ยของค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียนต่อภาคเรียนแบบเหมาจ่าย 12,625 บาทต่อภาคเรียน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 12,143 บาทต่อภาคเรียน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 13,750 บาทต่อภาคเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 17,800 บาทต่อภาคเรียน มหาวิทยาลัยขอนแก่น 11,276 บาทต่อภาคเรียนมหาวิทยาลัยนเรศวร 10,400 บาทต่อภาคเรียน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 15,060 บาทต่อภาคเรียน โดยค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียนต่อภาคเรียนแบบเหมาจ่ายสูงสุดคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในขณะที่มหาวิทยาลัยที่มีค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียนต่อภาคเรียนแบบเหมาจ่ายต่ำสุดคือ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียนแบบเหมาจ่ายต่ำสุด 7,600 บาท คือ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน

2.2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 แนวคิดประเมินค่าแฝง

การประเมินมูลค่าในทางเศรษฐศาสตร์ ประกอบไปด้วย การประเมินมูลค่าที่มีตลาดรองรับ และการประเมินมูลค่าที่ไม่มีตลาดรองรับ คือ ไม่มีราคาที่ซื้อขายในตลาด ซึ่งแนวคิดประเมินค่าแฝง (Hedonic Price Method; HPM) เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินมูลค่าสิ่งที่ไม่ใช่ตลาดรองรับ เช่น การซื้อขายบ้าน ที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ หรือแม้แต่การประเมินความเต็มใจจ่ายของผู้เป็นเจ้าของบ้านเพื่อลดโอกาสการเปิดรับฝุ่นละออง ซึ่งเป็นการประเมินมูลค่าทางสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อราคาบ้าน

Hedonic Price Method (HPM) เป็นวิธีในการประเมินราคาแอบแฝง (implicit price) ของลักษณะเชิงคุณภาพที่มีลักษณะแตกต่างกัน (differentiated product) โดยส่วนใหญ่ที่ผ่านมา เครื่องมือนี้จะใช้ในการศึกษามูลค่าสิ่งแวดล้อมเมื่อสิ่งแวดล้อมเป็นคุณลักษณะ (Characteristic) อย่างใดอย่างหนึ่งของสินค้าอื่นๆ ที่มีมูลค่าในตลาด HPM มักถูกนำไปใช้ในการศึกษาตลาดอสังหาริมทรัพย์และตลาดแรงงาน ดังนั้นวิธี HPM จึงประกอบด้วย 2 แบบจำลอง คือ 1) แบบจำลองที่ใช้ราคาอสังหาริมทรัพย์และราคาที่ดิน (Property and Land Value Model) และ 2) แบบจำลองที่ใช้ความแตกต่างในค่าจ้าง (Wage Differential Model) นักเศรษฐศาสตร์ได้นำวิธี HPM มาใช้ในการประเมินมูลค่าคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมในบริเวณที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพอากาศ น้ำ ระดับเสียง ปริมาณขยะมูลฝอยและการกำจัด ทัศนียภาพ ทำเลที่ตั้ง ฯลฯ จะมีอิทธิพลทำให้บ้านพักที่อยู่อาศัยน่าอยู่หรือไม่ ถูกสุขลักษณะหรือไม่ ลักษณะดังกล่าว

จึงมีส่วนกำหนดราคาที่ดินและราคาบ้าน ดังนั้น กล่าวสรุปได้ว่า วิธี HPM เป็นการใช้ราคาอสังหาริมทรัพย์และราคาที่ดินเป็นตัวแทนเพื่อประเมินมูลค่าคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ข้อพึงระวังของการใช้วิธี Hedonic Price Method (HPM)

ในการใช้เทคนิค HPM เพื่อประเมินมูลค่าแฝงของการบริจาดเงิน ข้อพึงระวังในการใช้มีดังต่อไปนี้

1. การละเลยตัวแปรอิสระ (independent variables) ที่มีผลต่อการกำหนดการบริจาดเงิน ในสมการ hedonic price function อาจทำให้ค่าที่ประเมินได้ผิดพลาด ทำให้ค่า R^2 มีค่าน้อย ซึ่งลดความน่าเชื่อถือของแบบจำลองนี้ได้ โดยเฉพาะในกรณีที่ตัวแปรดังกล่าวมีผลต่อการบริจาดเงินค่อนข้างมาก

2. ในกรณีที่ตัวแปรอิสระในสมการ hedonic price function มีจำนวนมาก อาจเกิดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหา multicollinearity ได้ ดังนั้น การใช้ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันเองในสมการ hedonic price function อาจให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ไม่ถูกต้องหรือมีค่าความผิดพลาดมาตรฐาน (standard error) ค่อนข้างสูง หรือเครื่องหมายของตัวแปรที่กำหนดไว้ผิดพลาดแม้ว่า R^2 จะมีค่ามากก็ตาม ซึ่งอาจทำให้ลดความน่าเชื่อถือของการใช้แบบจำลองดังกล่าวได้

3. การเลือกรูปแบบสมการ hedonic price function เป็นสิ่งสำคัญ อย่างไรก็ตาม HPM ไม่ได้ชี้ชัดว่ารูปแบบใดเหมาะสมที่สุด Garrod & Allinson (1991) (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า

- (1) พารามิเตอร์ที่ใช้ไม่ควรมีจำนวนมาก
- (2) ค่าพารามิเตอร์ที่ใช้ในการประมาณควรมีค่าอธิบายที่ชัดเจน
- (3) เลือกรูปแบบสมการที่ประหยัดเวลาในการคำนวณ
- (4) สามารถอธิบายข้อมูลที่ทำการศึกษาคืออย่างดี
- (5) สามารถใช้ในการทำนายได้อย่างดี

4. เทคนิคนี้ไม่ใช้ในการประเมินมูลค่าประเภท Non-Use Value

5. บุคคลบางกลุ่มอาจไม่ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์หรือความคาดหวังจากการบริจาดเงิน ทำให้การเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้กับ HPM เป็นไปได้ยากลำบากและการประเมินอาจคลาดเคลื่อน (แต่อาจเป็นน้อยมากในประเทศไทย)

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง

1) ทฤษฎีความคาดหวัง (The Expectancy Theory) เป็นทฤษฎีหนึ่งทีกล่าวถึงการจูงใจ (Motivation) ของบุคคลในองค์การซึ่งเป็นการขยายความตามทฤษฎีของ Maslow ว่า ถ้าหากบุคคล

เกิดความต้องการพร้อม ๆ กันในหลายสิ่ง บุคคลนั้นจะเลือกปฏิบัติอย่างไร ซึ่งในทฤษฎีของ Vroom เป็นการกล่าวถึงกระบวนการคิดของมนุษย์ว่าเมื่อมนุษย์จะทำอะไรมนุษย์จะหาทางตอบคำถามที่จะทำ และ Vroom ให้ความสำคัญต่อการที่บุคคลรับรู้ในสถานการณ์หรือความคาดหวังว่าจะอะไรเกิดขึ้นหากเขาประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง การคาดการณ์ของความเป็นไปได้ของผลที่ได้รับเป็นสิ่งจูงใจบุคคลให้แสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ต้องการออกมา ซึ่งทฤษฎีความคาดหวังที่ Vroom ได้เสนอไว้ประกอบด้วยมโนทัศน์ (concepts) ต่าง ๆ ที่นำมาอธิบายทฤษฎีของเขา ดังนี้ (พระมหาสุภวัฒน์ □ หนูพริก 2538,14-16) คือ

1. ความคาดหวัง (expectancy) หมายถึง การที่บุคคลประเมินตนเองว่าตนสามารถปฏิบัติงานอันใดอันหนึ่งได้ดีเพียงใด หรือกล่าวได้ว่า การที่บุคคลรับรู้ความเป็นไปได้ว่า หากมีความพยายามเพิ่มขึ้นจะนำไปสู่ผลงานที่ดีขึ้น หรือเป็นความเชื่อที่ว่า ความพยายามนั้น ๆ จะนำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์

2. โอกาสที่การปฏิบัติงานจะนำไปสู่ผลลัพธ์อีกอันหนึ่ง หรือความเป็นเครื่องมือ (Instrumentality) คือ การที่บุคคลเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างการทำงานของตนกับผลลัพธ์ของการทำงาน หรือกล่าวได้ง่าย ๆ หมายถึง ความเป็นไปได้ที่ผลงานที่เกิดขึ้นจากความพยายามที่เพิ่มขึ้น จะนำไปสู่รางวัลที่ต้องการ

3. การให้คุณค่ากับสิ่งที่ได้รับ (Valence) หมายถึง ความชอบหรือไม่ชอบในรางวัลหรือผลลัพธ์ที่ได้นั้น เขามีความต้องการเพียงไรและเขาให้คุณค่าต่อผลลัพธ์นั้นมากหรือน้อยเป็นที่ต้องการต่อเขามากน้อยเพียงไร ซึ่งการที่บุคคลตีค่ารางวัลหรือผลรับที่ได้นั้นพอใจหรือไม่พอใจนั้น ไม่ได้เกิดจากรางวัลที่ได้รับ แต่เกิดจากปัจจัยของแต่ละบุคคล ดังนั้นจึงมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละบุคคล

สิทธิโชค วรรณสันติกุล ได้กล่าวไว้ในงานเขียนของเขาว่า นักจิตวิทยาในยุคปัจจุบันในกลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) มีความเชื่ออย่างหนักแน่นว่า มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญาหรือความคิดในการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อจะนำไปสู่เป้าหมายที่สนองความต้องการของตนเองด้วยความเชื่อเช่นนั้นเองจึงเกิดมโนคติฐาน (Assumption) ดังนี้

1. พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้น โดยผลรวมของแรงผลักดันภายในตัวของเขาเองและแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม

2. มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการ ความปรารถนา และเป้าหมายแตกต่างกัน

3. บุคคลตัดสินใจที่ทำพฤติกรรม โดยเลือกพฤติกรรมหลายอย่างสิ่งที่เป็นข้อมูลให้เลือก ได้แก่ ความคาดหวังในค่าของผลลัพธ์ที่ได้รับ ภายหลังจากที่แสดงพฤติกรรมนั้นไปแล้ว (สิทธิโชค วรรณกุลสันติ อ่างใน พระมหาไชยา เสนแสนยา 2546,13)

จากคตินานดังกล่าว นักจิตวิทยากลุ่มนี้ซึ่งนำโดย วรูม (Vroom) ลอร์เลอร์ (Lawler) และ พอร์เตอร์ (Porter) จึงได้เสนอทฤษฎีซึ่งจะมีศัพท์วิชาการที่จะต้องทำความเข้าใจอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. ความคาดหวังในความพยายาม การกระทำ (Effort Performance Expectancy) หมายถึง การที่บุคคลคาดหวังไว้ล่วงหน้าว่า ถ้าหากตนเองลงมือแสดงพฤติกรรมเต็มที่สุดความสามารถแล้ว จะมีโอกาสหรือความน่าจะเป็นสูงมากน้อยเพียงใดที่จะกระทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ กล่าวได้โดยง่ายก็คือ พฤติกรรมนั้นออกไป

2. การคาดหวังในการกระทำ ผลกรรม (Performance outcome Expectancy) หมายถึง การที่บุคคลคาดหวังไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะแสดงพฤติกรรม ว่าถ้าหากเขาจะกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วเขา จะได้ผลลัพธ์ที่เป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไรต่อตัวเขา

3. ค่าของผลกรรม (Valence) หมายถึง คุณค่าหรือความตั้งใจที่ผลกรรมมีให้แก่บุคคลที่ต้องแสดงพฤติกรรมออกไป เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกรรมนั้นแต่ละบุคคลมีความรู้ที่แตกต่างกันต่อผลกรรมเดียวกัน (พระมหาไชยา เสนแสนยา 2546,13-14)

2) ทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (Vroom's Expectancy Theory)

พะยอม วงศ์สารศรี (2538:221-222) ได้อธิบายแนวคิดของ Vroom ดังนี้

Vroom ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจูงใจในการทำงานของบุคคลว่าบุคคลจะประเมินความเป็นไปได้ของผลที่จะเกิดขึ้นแล้ว จึงดำเนินการปฏิบัติตามที่ตนคาดหวังไว้ เขาได้ชี้ให้เห็นว่าการจูงใจขึ้นอยู่กับความคาดหวังของบุคคลต่อผลที่เกิดขึ้น ทฤษฎีการคาดหวังของ Vroom นี้ ได้ทำนายว่าบุคคลจะร่วมกิจกรรมที่เขาคาดหวังว่า จะได้รับรางวัลหรือสิ่งต่างๆตามที่ปรารถนา

Vroom ใช้คำว่าวาเลนซ์ (Valence) ในทฤษฎีนี้ซึ่งหมายถึงความอยากที่จะทำสิ่งต่างๆ ถ้ามีความอยากมากกว่าความไม่อยาก ระดับค่าของวาเลนซ์เป็นบวกแต่ถ้าบุคคลมีความรู้สึกเฉยๆ ระดับค่าวาเลนซ์จะเป็นศูนย์ Vroom เปรียบเทียบว่าการกระทำของบุคคลที่จะนำไปสู่จุดที่ความหวังนั้นเป็นกลไก (Instrumental) ไปสู่ความสำเร็จ และความเชื่อที่ว่าพฤติกรรมจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ นั้น Vroom เรียกว่าความคาดหวัง (Expectancy) Vroom ได้สรุปทางทฤษฎีของเขา เป็นสูตรดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แรงจูงใจ} &= \text{ความอยาก} \times \text{ความคาดหวัง} \\ (\text{Motivational Force}) &= (\text{Valence} \times \text{Expectancy}) \end{aligned}$$

3) การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในเชิงการแลกเปลี่ยน

Homan (1961 อ้างใน เรียม ศรีทอง, 2542 : 56) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการแลกเปลี่ยน โดยมองพฤติกรรมมนุษย์ในสังคมว่า เป็นผลมาจากการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในขณะที่

ที่มนุษย์มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้น มนุษย์ทุกคนจะแสวงหาประโยชน์จากความสัมพันธ์นั้นเสมอ โดยมีการคำนวณผลได้ผลเสียในการติดต่อกับผู้อื่นทุกครั้ง และในการคำนวณผลได้ผลเสียนั้น มนุษย์จะเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆที่เขามีอยู่เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนคาดหวังไว้ Homan ได้เสนอข้อสมมติเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ที่เป็นการแลกเปลี่ยนมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การกระทำใดๆถ้าได้รับรางวัลจะมีแนวโน้มเกิดพฤติกรรมเช่นนั้นอีก
2. คนมีแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมที่นำมาซึ่งการได้รับสิ่งตอบแทน
3. คนมีแนวโน้มจะกระทำในสิ่งที่เห็นว่าตนมีโอกาสประสบความสำเร็จ
4. คนจะมีแนวโน้มกระทำในสิ่งที่คนอื่นตอบสนอง
5. พฤติกรรมของบุคคลเนื่องมาจากต้องการสิ่งที่มีค่า และความมุ่งมั่นที่จะทำมากเพียงใด

ขึ้นอยู่กับการให้คุณค่าสูงต่อสิ่งนั้น

ยศ สันตสมบัติ (2540 : 41) กล่าวว่า นักมานุษยวิทยาบางท่านได้นำเอาทฤษฎีแลกเปลี่ยนของทางเศรษฐศาสตร์มาอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ว่า การตัดสินใจในสถานการณ์หนึ่ง ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง มนุษย์มักจะพยายามตั้งดวงผลประโยชน์ให้มากที่สุด และพยายามให้เสียผลประโยชน์น้อยที่สุด ผลประโยชน์ที่ว่ามานั้นนอกจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจยังรวมไปถึงผลประโยชน์ทางด้านจิตใจด้วย เช่น ความมีหน้ามีตาทางสังคม ความเคารพนับถือทางสังคม ความสุขกายสบายใจ เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง ทำให้ทราบว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกิดขึ้นเนื่องจากมีผลประโยชน์เป็นแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมต่อกัน ในขณะที่มนุษย์มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น มนุษย์จะคาดหวังผลประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนซึ่งมีทั้งในเชิงเศรษฐกิจและเชิงสังคม ดังนั้น ความคาดหวังจากการบริจจาคเงินเป็นการสะท้อนให้เห็นวิถีคิดของบุคคล ซึ่งน่าจะมีอิทธิพลต่อการบริจจาคเงินให้กับวัด ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้

2.2.3 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อกับการเกิดพฤติกรรม

ความเชื่อเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจมนุษย์และสามารถทำให้เกิดการแสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆได้ ความเชื่อเกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลในการกระทำพฤติกรรมต่างๆของมนุษย์ การทำนายพฤติกรรมและการให้เหตุผลที่แสดงถึงพฤติกรรมในขณะนั้น ดังนั้นความเชื่อจึงครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้ คือ การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกมา การลงโทษ ความปรารถนา ความรู้สึก ความใฝ่ฝัน จุดมุ่งหมาย ความหวังและการรับความคิดใหม่ๆ (Bartsch and Wellman, 1989)

ความโน้มเอียงของความเชื่อ เกิดจากความคิด ความรู้สึกที่ผู้กระทำเข้าใจในเรื่องหนึ่งๆ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมการที่บุคคลเลือกประพฤติ คือ ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ย่อมต้องอาศัยความเชื่อพื้นฐานอยู่ด้วยเสมอ (นฤมล วิศวรรุ่งโรจน์, 2540)

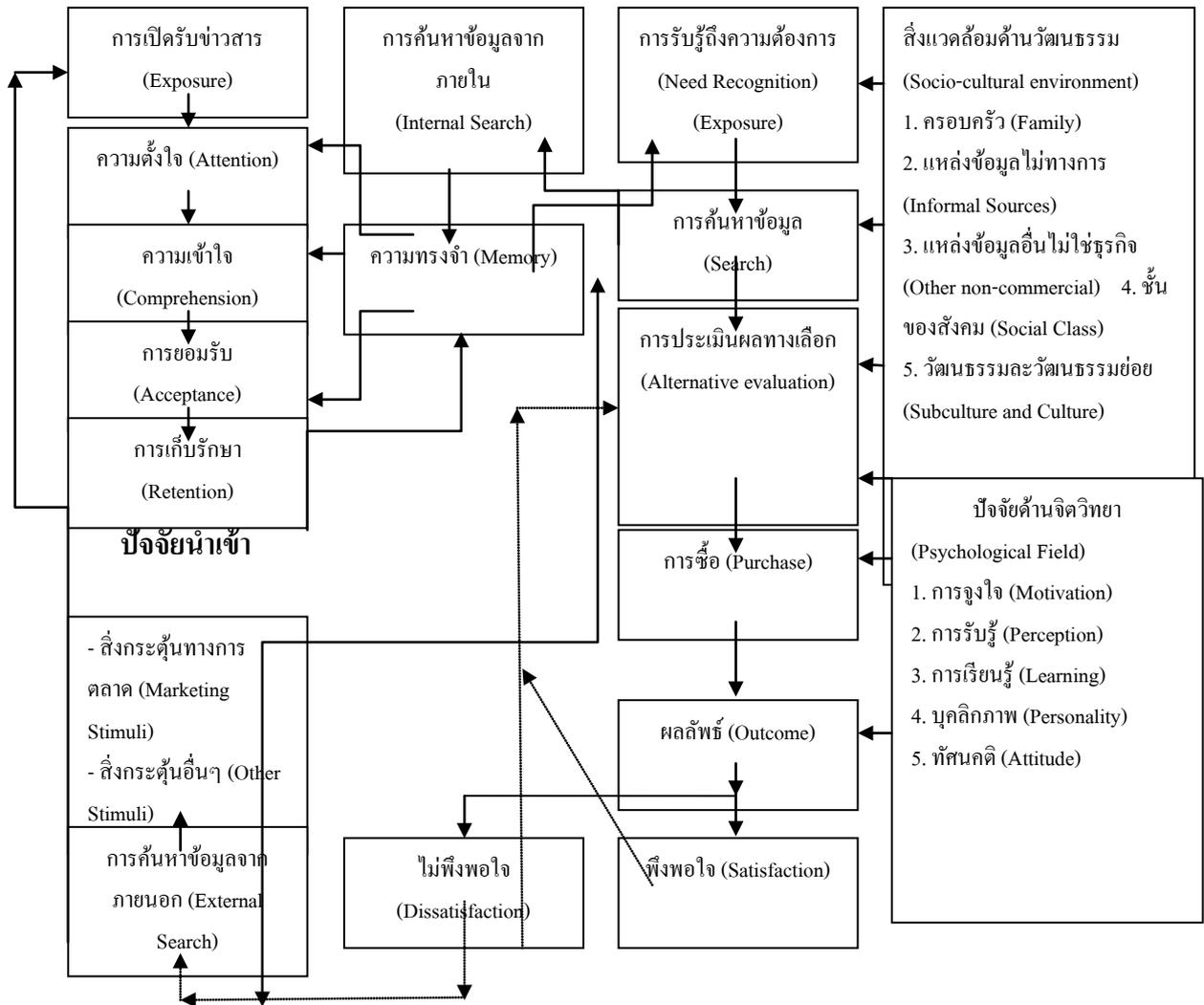
ความเชื่อมีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมอย่างแยกไม่ออก โดยความเชื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการกระทำต่างๆ ทางสังคมของบุคคล บุคคลจะเลือกกระทำในสิ่งที่สอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐานของตนเองเสมอ ความเชื่อเป็นการยอมรับข้อเสนอข้อใดข้อหนึ่งไว้ว่าจริงจะได้มาโดยการเห็น ได้สัมผัส ได้ยินกับหู หรือได้รับคำบอกเล่า อ่านจากข้อเขียน สิ่งตีพิมพ์รวมทั้งการคิดขึ้นมาเองซึ่งอาจเป็นพื้นฐานสำหรับการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมโดยสมัครใจของบุคคลนั้น

ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค ถูกจำกัดความไว้ในหลากหลายความคิด ดังนี้

พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลต้องเอาใจใส่เมื่อได้ทำการเลือก การซื้อและการใช้ผลิตภัณฑ์ที่สนองความพอใจและความต้องการ กิจกรรมเหล่านี้จะเกี่ยวกับกระบวนการภายในจิตใจและอารมณ์ (ยูทธนา ธรรมเจริญ และคณะ, 2550: 9) ในขณะที่ความหมายในอีกความคิดหนึ่ง หมายถึง ปฏิบัติการของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้รับและใช้สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกระบวนการต่างๆของการตัดสินใจ ซึ่งเกิดก่อนและเป็นตัวกำหนดปฏิบัติการต่างๆ เหล่านี้ (อดุลย์ จาตุรงค์กุล, 2539: 5) พฤติกรรมซึ่งทำการค้นหา (Searching) การซื้อ (Purchasing) การใช้ (Using) การประเมินผล (Evaluating) และการใช้จ่าย (Disposing) ในผลิตภัณฑ์และบริการ โดยคาดว่าจะตอบสนองความต้องการของเขา (Schiffman and Kanuk, 1994: 7 อ้างใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538: 3) การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการศึกษาวิธีการที่แต่ละบุคคลทำการตัดสินใจที่จะใช้ทรัพยากร (เงิน เวลา บุคลากร และอื่นๆ) เกี่ยวกับการบริโภคสินค้าซึ่งนักการตลาดต้องศึกษาว่าสินค้าที่เขาจะทำการเสนอขายนั้นใครคือลูกค้า (Who?) ผู้บริโภคซื้ออะไร (What?) ทำไมจึงซื้อ (Why?) ซื้ออย่างไร (How?) ซื้อเมื่อไร (When?) ซื้อที่ไหน (Where?) ซื้อและใช้บ่อยครั้งเพียงใด (How often?) รวมทั้งศึกษาว่าใครมีอิทธิพลต่อการซื้อ (Who?) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538: 3) และกิจกรรมหรือการกระทำต่างๆของสิ่งมีชีวิต ซึ่งบุคคลอื่นสามารถสังเกตได้หรือเป็นการกระทำที่บุคคลอื่นมองไม่เห็นด้วยตา ต้องสังเกตโดยใช้เครื่องมืออื่นๆ เข้าช่วย (ปริญ ลักขิตานนท์, 2536: 3)

การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคมีความสลับซับซ้อนเนื่องจากมีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกันและมีอิทธิพลต่อกัน โดยโมเดลจะช่วยกำหนดความคิดเกี่ยวกับผู้บริโภคทั้งหมดซึ่งกำหนดจากตัวแปรที่เกี่ยวข้องจะอธิบายลักษณะพื้นฐานและความสัมพันธ์ระหว่างกัน โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภคที่น่าเสนอและตรวจสอบจะแสดงถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) ตัวแปรภายนอก 2) ตัวแปรภายใน ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ รวมทั้งแสดงถึงภาพรวมของพฤติกรรมผู้บริโภค (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538: 19) ได้กล่าวถึงโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค ดังนี้

ภาพที่ 3 โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behaviour Model)

ที่มา : หนังสือพฤติกรรมผู้บริโภค (ศิริวรรณ เสงีรัตน์, 2538)

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย

1.1 สิ่งกระตุ้นทางการตลาด (Marketing Stimulus) เป็นสิ่งกระตุ้นที่นักการตลาดสามารถจัดการและควบคุมได้ ประกอบด้วยส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ซึ่งได้แก่ผลิตภัณฑ์ (Product) เช่น รูปลักษณ์ ความสวยงาม ราคา (Price) ได้แก่ การกำหนดราคาสินค้าที่เหมาะสม สถานที่ (Place) หรือการจัดจำหน่าย เช่น การกระจายอย่างทั่วถึงของผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการซื้อและการสื่อสารการตลาด (Promotion) เช่น การโฆษณาอย่างสม่ำเสมอ การประชาสัมพันธ์ การใช้พนักงานขายและการส่งเสริมการขาย

1.2 สิ่งกระตุ้นอื่นๆ (Marketing Stimulus) เป็นสิ่งกระตุ้นที่อยู่เหนือการควบคุมของผู้ผลิตหรือผู้ขาย สิ่งกระตุ้นเหล่านี้ ได้แก่

สิ่งกระตุ้นทางเศรษฐกิจ (Economic) เช่น ภาวะเศรษฐกิจ รายได้ของผู้บริโภค สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความต้องการของบุคคล

สิ่งกระตุ้นทางเทคโนโลยี (Technology) เช่น เทคโนโลยีด้านระบบอุปกรณ์ เป็นต้น ซึ่งทำให้กระตุ้นความต้องการของผู้บริโภค

สิ่งกระตุ้นทางกฎหมายและการเมือง (Law and Political) เช่น กฎหมายเพิ่มหรือลดภาษีสินค้า จะมีอิทธิพลต่อการเพิ่มหรือลดความต้องการของผู้บริโภค

สิ่งกระตุ้นทางวัฒนธรรม (Culture) เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณีในเทศกาลต่างๆ จะกระตุ้นความต้องการของผู้บริโภคได้

2. กระบวนการตัดสินใจซื้อ (Decision Processing)

เป็นขั้นตอนในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากสองทางเลือกขึ้นไป พฤติกรรมผู้บริโภคจะพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจทั้งด้านจิตใจ และพฤติกรรมทางกายภาพ การซื้อเป็นกิจกรรมด้านจิตใจและทางกายภาพซึ่งเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง กิจกรรมเหล่านี้ทำให้เกิดการซื้อและเกิดพฤติกรรมการซื้อ ตามบุคคลอื่น มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

2.1 การรับรู้ถึงความต้องการ (Need Recognition) ระบุปัญหา (Problem Recognition) การรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างสภาพที่ต้องการและสภาพปัจจุบัน ที่มากพอจะกระตุ้นให้เราทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจหรือเป็นความจริงที่ผู้บริโภคทราบความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ชีวิตและสิ่งที่ควรจะเป็น ซึ่งสิ่งที่ต้องพิจารณามี 3 ประการในการรับรู้ถึงความต้องการ คือ 1) ข้อมูลได้เก็บไว้ในความทรงจำ 2) มีความแตกต่างขึ้นภายในบุคคลหรือขอบเขตด้านจิตวิทยา (Psychological field) 3) มีอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม หรือปัจจัยสิ่งแวดล้อมด้านสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural environment) การทำงานของสิ่งเหล่านี้จะทำงานภายในจิตใจของแต่ละบุคคลและร่วมกันในการกำหนดความต้องการ

2.2 การค้นหาข้อมูล (Search for Information) หรือการค้นหาข้อมูลก่อนการซื้อ (Pre-purchase Search) ขั้นตอนนี้เริ่มต้นจากขั้นที่หนึ่งเมื่อผู้บริโภครับรู้ถึงความจำเป็นต้องการค้นหาข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ แหล่งข้อมูลที่สำคัญ 2 แหล่ง คือ 1) แหล่งข้อมูลภายใน (Internal Search) หรือแหล่งข้อมูลโดยอาศัยขอบเขตด้านจิตวิทยา (Psychological Field) 2) แหล่งข้อมูลภายนอก (External Search) เป็นข้อมูลจากสื่อมวลชน พนักงานขาย การโฆษณา ฯลฯ เมื่อความสลับซับซ้อนในการตัดสินใจซื้อต่ำ การกระตุ้นให้ค้นหาข้อมูลโดยการไปเลือกซื้อ อาจจะค้นหาจากการโฆษณาจากร้านขายของชำในราคาพิเศษ หรือความพยายามในการขายและส่งเสริมการตลาดอื่นๆ การสร้างตราสินค้าให้เป็นที่รู้จักเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักค้าไม่พิจารณาหรือทดลองตราสินค้าที่ไม่คุ้นเคย เมื่อความสลับซับซ้อนต่ำผู้ซื้อจะค้นหาข้อมูล ณ จุดซื้อ และเลือกสินค้าที่ตัวเองรู้จัก ดังนั้นการสร้างตราสินค้าจึงเป็นสิ่งสำคัญ

2.3 การประเมินผลทางเลือก (Alternative Evaluation) มีการประเมินและเลือกเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ในขั้นนี้ต้องอาศัยเกณฑ์ในการประเมิน ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานและคุณสมบัติผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างตราสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากการซื้อและการบริโภคมีการแสดงในรูปของคุณสมบัติที่พึงพอใจมากกว่า เกณฑ์การประเมินผลมีการกำหนดขึ้นมา และได้รับอิทธิพลจากความแตกต่างของแต่ละบุคคลซึ่งพิจารณา จากปัจจัยด้านจิตวิทยาและอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมด้านสังคมและวัฒนธรรมซึ่งปรากฏในรูปของสิ่งจูงใจ (Motives) ค่านิยม (Value) รูปแบบการดำรงชีวิต (Lifestyle) และอื่นๆ

2.4 การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อ การซื้อโดยทั่วไปเกิดขึ้นในร้านค้าปลีก แต่อย่างไรก็ตามอาจเกิดขึ้นในบ้านหรือสำนักงานของลูกค้าก็ได้

2.5 การประเมินผลภายหลังการซื้อ (Post-purchase Evaluation) หรือ ผลลัพธ์ภายหลังการซื้อ (Post-purchase Outcome) เกิดขึ้นหลังจากซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ไปแล้ว ถ้าเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ผลลัพธ์คือความพึงพอใจ (Satisfaction) แต่ถ้าผลลัพธ์ต่ำกว่าที่คาดหวังไว้ผลก็คือความไม่พึงพอใจ (Dissatisfaction)

3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ (Variable Influencing Decision Process)

3.1 สิ่งแวดล้อมด้านสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Environment)

3.1.1 ครอบครัว (Family) บุคคลในครอบครัว ถือว่ามีอิทธิพลมากที่สุดต่อทัศนคติ ความคิดเห็น และค่านิยมของบุคคล สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของครอบครัว

3.1.2 ชั้นของสังคม (Social Class) เป็นการแบ่งสมาชิกของสังคมออกเป็นระดับฐานะที่แตกต่างกัน โดยที่สมาชิกทั่วไปถือเกณฑ์รายได้ (ฐานะ) ทรัพย์สินหรืออาชีพ (ตำแหน่งหน้าที่) ในแต่ละชั้นสังคมจะมีสถานะอย่างเดียวกัน และสมาชิกในชั้นสังคมที่แตกต่างจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน การแบ่งชนชั้นทางสังคม เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค นักการตลาดต้องศึกษาชั้นสังคม เพื่อแนวทางในการแบ่งส่วนตลาด การกำหนดตลาดเป้าหมาย กำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ และศึกษาความต้องการของตลาดเป้าหมาย รวมทั้งจัดส่วนประสมทางการตลาด ให้สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละชั้นสังคมได้ถูกต้อง โดยชั้นสังคม เป็นลำดับต่อเนื่องกัน และบุคคลสามารถเปลี่ยนชั้นสังคมให้สูงขึ้นหรือต่ำลงได้ ลักษณะของชั้นสังคมแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 3 ระดับ คือ ระดับสูง (Upper Class) ระดับกลาง (Middle Class) และระดับต่ำ (Lower Class)

3.1.3 วัฒนธรรม (Culture) เป็นสัญลักษณ์และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น โดยเป็นที่ยอมรับจากคนรุ่นหนึ่งจนถึงอีกรุ่นหนึ่ง โดยที่กำหนดและควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมหนึ่ง ค่านิยมในวัฒนธรรม จะกำหนดลักษณะของสังคม และกำหนดความแตกต่างของสังคมหนึ่ง

จากสังคมอื่น วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่กำหนดความต้องการและพฤติกรรมของบุคคล โดยวัฒนธรรมนั้นแบ่งได้ ดังนี้

- วัฒนธรรมพื้นฐาน (Culture) เป็นลักษณะพื้นฐานของบุคคลในสังคม เช่น ลักษณะของคนไทย ซึ่งเกิดจากการหล่อหลอมพฤติกรรมของสังคมไทย ทำให้มีลักษณะพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน

- วัฒนธรรมกลุ่มย่อย (Subculture) เป็นวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม ที่มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน ซึ่งมีอยู่ภายในสังคมขนาดใหญ่และสลับซับซ้อน วัฒนธรรมย่อยเกิดจากพื้นฐานทางภูมิศาสตร์และลักษณะพื้นฐานของมนุษย์ วัฒนธรรมกลุ่มย่อยประกอบด้วย กลุ่มเชื้อชาติ (Nationality Group) กลุ่มศาสนา (Religious Group) กลุ่มสีผิว (Racial Group) พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Area) หรือ ท้องถิ่น (Region) กลุ่มอาชีพ (Occupational) กลุ่มย่อยด้านอายุ (Age) และกลุ่มย่อยด้านเพศ (Sex)

3.2 ปัจจัยด้านจิตวิทยา (Psychological Field)

3.2.1 การจูงใจ (Motivation) การกระตุ้นให้กระทำหรือดำเนินการได้มาซึ่งเป้าหมายที่ตั้งไว้ นับว่าเป็นปัจจัยภายในตัวแรกที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องการได้รับการกระตุ้น ขณะที่แรงจูงใจ (Motives) เป็นความต้องการที่ได้รับการกระตุ้นของบุคคลหนึ่งที่ต้องการแสวงหาความพอใจด้วยพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย และแรงกระตุ้น (Drive) เป็นตัวที่ทำให้เกิดการกระตุ้นอย่างรุนแรงเพื่อจะให้เกิดการตอบสนองที่พอใจ

3.2.2 การรับรู้ (Perception) การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ และสร้างให้เกิดการรับรู้ว่าสินค้ามีลักษณะอย่างไร

3.3.3 การเรียนรู้ (Learning) เป็นการจัดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) เพื่อให้เกิดการตอบสนอง (Response) เช่น แจกของตัวอย่าง (Sampling) เพื่อให้ลูกค้าเกิดการทดลองใช้ (Trial) และการใช้คูปอง (Coupon) เพื่อใช้ในการแลกซื้อ

3.3.4 บุคลิกภาพ (Personality) ลักษณะของบุคคล ค่านิยม รสนิยมของผู้บริโภคที่ต้องการซื้อสินค้าเพื่อสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจให้กับตนเอง

3.3.5 ทศนคติ (Attitude) เป็นแนวคิดหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภคในความเชื่อต่อสินค้า

4. กระบวนการข้อมูล (Information Processing)

เป็นทฤษฎีความเข้าใจของรูปแบบการเรียนรู้ของมนุษย์หลังจากเกิดกระบวนการข้อมูลแล้ว มุ่งวิธีการข้อมูลเป็นการเก็บรักษาความทรงจำมนุษย์และวิธีการนำกลับมาใช้ หรือกระบวนการซึ่งมีการรับรู้ (Received) ถึงสิ่งกระตุ้น (Stimulus) การตีความหมาย (Interpreted) การเก็บรักษาใน

ความทรงจำ (Store in Memory และการนำกลับมาใช้ภายหลัง (Retrieved) เมื่อผู้บริโภครับรู้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลภายนอก ความพยายามที่จะอธิบายผลกระทบนี้อาศัยกระบวนการข้อมูล ดังนี้

4.1 การเปิดรับข่าวสาร (Exposure) การที่บุคคลมีการรับรู้จากสิ่งกระตุ้นโดยผ่านประสาทสัมผัสหนึ่งอย่างขึ้นไป ได้แก่ การได้ยิน ได้กลิ่น การได้เห็น ได้ลิ้มรส ได้สัมผัส

4.2 ความตั้งใจ (Attention) เป็นขั้นตอนของการแสดงกระบวนการข้อมูลที่แสดงถึงการเกิดความสามารถในความเข้าใจ ความตั้งใจจะเกิดขึ้นได้เมื่อข่าวสารและเนื้อหาข่าวสารมีความสำคัญผู้บริโภคจะละเลยการจูงใจทางการค้าและเกิดความตั้งใจแบบเลือกสรร (Selective Attention)

4.3 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นขั้นตอนในกระบวนการข้อมูลซึ่งมีการตีความหมายสิ่งกระตุ้น

4.4 การยอมรับ (Acceptance) ขั้นตอนของกระบวนการข้อมูลซึ่งแสดงระดับของสิ่งกระตุ้นที่มีอิทธิพลต่อความรู้ (Knowledge) และทัศนคติ (Attitude) ของบุคคล

4.5 การเก็บรักษา (Retention) การส่งข้อมูลสู่ความทรงจำระยะยาว

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Hedonic Pricing models (HPM) พัฒนามาจากทฤษฎีการบริโภค (Lancaster, 1966, Griliches, 1971, Rosen, 1974) ซึ่งรูปแบบสมการจะแสดงความสัมพันธ์ให้เห็นระหว่างราคาของผลิตภัณฑ์และคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ (Jones, 1988) ผลการศึกษาที่ได้จากการประมาณการค่าโดยใช้ Hedonic function จะสะท้อนให้เห็นทั้งมูลค่าส่วนเพิ่มของผู้ใช้ (demand) และต้นทุนส่วนเพิ่มของการผู้ผลิต (supply) ซึ่งผลการศึกษาที่ได้รับจากการใช้เครื่องมือ hedonic สามารถใช้เป็นดัชนีเพื่อพิจารณาการปรับตัวของผู้บริโภคและการเปลี่ยนแปลงของราคากับคุณภาพของสินค้าและบริการของผู้ผลิต (Court, 1939, Ioannidis and Silver, 1999) เช่น การศึกษา Brookshire et al. (1985) ในการประเมินผลกระทบต่อมูลค่าอสังหาริมทรัพย์จากข้อมูลความเสียหายแต่ละระดับของแผ่นดินไหวในเขตพื้นที่ที่อยู่อาศัยใน Los Angeles และ San Francigo ซึ่งข้อมูลที่ได้รับสามารถจำแนกพื้นที่พิเศษที่มีความสัมพันธ์ต่อความเสี่ยงจากความเสียหายอันเกิดจากแผ่นดินไหว ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าที่อยู่อาศัยนอกเขตพื้นที่เสี่ยง มูลค่าของอสังหาริมทรัพย์จะสูงกว่าในเขตพื้นที่เสี่ยง และจากผลการศึกษาคาดคะเนได้ว่าความเป็นไปได้ที่จะเกิดแผ่นดินไหวใหญ่ใน Los Angeles คิดเป็นสองเท่าใน San Francigo ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสำรวจราคาตลาดที่อยู่อาศัยในพื้นที่ทั้งสอง

การประเมินค่าโดยใช้ Hedonic pricing model ถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในประเด็นทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อการตัดสินใจในการพิจารณาหาสัดส่วนการผลิตที่เหมาะสมทางการตลาด (Brorsen et al., 1984, Unnevehr, 1986, Espinosa and Goodwin, 1991, Parker and

Zilberman, 1993, Kawamura, 1999) ในการศึกษาวิเคราะห์โดยการใช้แบบจำลอง hedonic pricing เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณต่อคุณภาพการศึกษาที่พึงจะได้รับจากการลงทะเบียนเรียน ลักษณะการใช้ hedonic pricing ในการวิเคราะห์คุณลักษณะการศึกษา คือการกำหนดคุณลักษณะการศึกษาตามมาตรฐานที่พึงประสงค์

หลักการในการใช้แบบจำลอง hedonic pricing มาจากพื้นฐานแนวความคิดของราคาบ้านหรือที่อยู่อาศัย ซึ่งเกิดจากการรวมของราคาที่ไม่ได้เปิดเผยของลักษณะส่วนประกอบของสินค้านั้น ๆ ซึ่ง Rosen (1974) เป็นคนแรกที่ได้นำแบบจำลองดังกล่าวมาใช้ในการประมาณการราคาบ้านหรือสินค้าที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันแต่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายว่าเป็นสินค้าชนิดเดียวกันแต่มีความแตกต่างกันด้านคุณลักษณะ

ในแง่ของการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ จากการพัฒนาสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย โดยการใช้แบบจำลอง hedonic pricing (1980) ซึ่งให้เห็นว่าการมีจำนวนต้นไม้ที่ปกคลุมพื้นที่ที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอ จะสามารถเพิ่มราคาขายบ้านได้ประมาณ \$2,686 หรือประมาณ 6% ของราคาบ้านปกติ และการศึกษาของ Garrod and Willis (1992) แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ป่าอย่างน้อย 20% ปกคลุมพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตรจะมีผลทำให้ราคาอสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้นประมาณ 7.1%

Noev (2005) ประยุกต์ใช้แบบจำลอง hedonic pricing ประเมินคุณภาพและแหล่งผลิตไวน์ ณ ระดับราคาท้องตลาดที่มีการซื้อขายในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าไวน์แดงจะมีลักษณะแตกต่างกันตามสภาพท้องถิ่นที่ผลิต และจะส่งผลให้คุณภาพไวน์แดงไม่เป็นที่ต้องการของตลาด ตรงกันข้ามกับไวท์ขาวความแตกต่างกันของสถานที่ผลิตจะนำไปสู่การปรับปรุงที่จะทำให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ที่พึงประสงค์ของผู้บริโภค และผลการศึกษายังสรุปว่ากลยุทธ์การลดราคาจะมีผลทำให้มีการลดลงของการจำหน่ายไวท์ขาวแต่จะเป็นการเพิ่มการจำหน่ายไวน์แดง อีกทั้งยังยืนยันให้เห็นว่าการทำให้ไวน์มีความแตกต่างกันเป็นสิ่งจำเป็นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในตลาด คุณลักษณะเฉพาะในการผลิตไวน์ในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ต้องแสดงให้เห็นในชนิดของไวน์และอายุของไวน์เป็นสิ่งสำคัญและมีความสัมพันธ์กับราคาเป็นไปในทิศทางเดียวสำหรับไวน์แดงแต่กลับไม่มีความสำคัญสำหรับไวน์ขาว

จะเห็นได้ว่าการประมาณการความเต็มใจจ่ายโดยการใช้แบบจำลอง hedonic pricing เป็นการตัดสินใจอยู่ภายใต้ความพอใจสูงสุดจากการตัดสินใจเลือกของบุคคล (Ready and Abdalla, 2005) ซึ่งเศรษฐศาสตร์คลาสสิกให้ความสำคัญกับการแสดงออกของบุคคล อันจะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางของสังคม ดังนั้นสมมติฐานในงานวิจัยนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการลงทะเบียนเรียน และศึกษาความเต็มใจจ่ายในการลงทะเบียนจากการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยการใช้ hedonic price function ประเมินจากนักศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง ส่งเสริมการศึกษาย่างเหมาะสม

แม้ว่าจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา การใช้แบบจำลอง Hedonic pricing จะไม่ปรากฏในการนำไปใช้โดยตรงเพื่อประเมินความพึงพอใจที่ได้รับจากเงินลงทะเบียนเพื่อมาตรฐานการศึกษาที่ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแบบจำลอง Hedonic pricing โดยพื้นฐานสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อประเมินคุณลักษณะสินค้าหรือบริการ (คุณภาพการศึกษา) ที่จะได้รับ เปรียบเทียบกับเงินที่เต็มใจที่จ่าย (ค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียน)

จุดประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อค่าลงทะเบียนของนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ ประเมินความเต็มใจจ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพที่แตกต่างกัน และประเมินผลประโยชน์ส่วนเพิ่มที่จะได้รับจากการจัดการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพดีขึ้นเพื่อสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งสามารถนำแนวทางดังกล่าวมาวางแผน กำหนดกลยุทธ์ ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศด้านกำลังคน ด้านผลผลิต กิจกรรม ขั้นตอนและค่าใช้จ่าย เพื่อการคำนวณต้นทุนผลผลิต ต้นทุนกิจกรรมในการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่จะทำให้ผลผลิตมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล